

7. MATUS

Surm ja kristlik matus

Kõik kristlased, nii elavad kui surnud, kuuluvad kokku ja moodustavad üheskoos Jumala rahva ruumi ja aegu ületava osaduskonna. Kristlasi ei saa lahutada oma Issandast miski, isegi mitte surm (*Rm 8:38*).

Ülestõusmisusk on määrav aspekt kristlikus surma- ja matusekäsituses. Kristuse matmine ja surnuist ülesäratamine on kristlastele selge märk, et ka meile on haud puhkeasemeks enne ülestõusmist ja kõigi Jumala töotuste lõplikku täitumist. Seepärast ei pea kristlased surma ja surnute pärast olema kurvad nagu need, kellel ei ole lootust (*1Ts 4:13*).

Oma liikmeid väärilt maha mattes järgib kogudus Toobiti eeskuju, kes ei jätnud oma rahva seast surnuid maa peale vedelema, vaid mattis nad maha (*Tb 1:17–18*). Surnute matmisega väljendatakse armastust nii mahajääjatele kui ka surnule endale. Kristlased on pidanud matust armastusteoks, millest Jeesus räägib tähendamissõnas viimsest kohtust (*Mt 25:31–46*).

Kristlikul matusel on kesksel kohal surma ja kaduvuse tunnistamine, tänu ja palve lahkunu eest. Suur tähendus on hingehoiul: lohutusel, evangeeliumi kuulutamisel, lootuse ja ülestõusmisusu tugevdamisel ning üleskutsel oma elu targalt kasutada. Matus koosneb palvuste ja talituste reast, millega kristlik Kirik oma liikmeid surmateele saadab. Ei saa tõmmata piiri surija saatmise ja matuse ning matuse ja leinajate hingehoiu vahele. Matus algab mõnes mõttes juba surivoodil ja jätkub pärast lahkunu muldasängitamist mälestamise kujul. See peatükk käsitleb talitusi ja palvusi alates puusärkipanekust ning lõpetades mälestamisega. Sobivat ainet leiab ka peatükist *Haigete armulaud ja hingehoid*.

Matusetalitus toimub: a) kolmeosalisena – ärasaatmine, matusetalitus kirikus/kabelis ja muldasängitamine surnuaial; b) kaheosalisena – matusetalitus ja muldasängitamine surnuaial; c) üheosalisena – haul või krematooriumikabelis. Pärast tuhastamist võidakse urn asetada hauda eraldi vaimuliku talitusega. Inimene loetakse kiriklikult maetuks, kui on toimunud mullapanek. Kohaliku tava järgi toimub mullapanek ehk matmine haul või kirikus/kabelis. Tuhastamise puhul toimub mullapanek alati enne tuhastamist matusetalitusel krematooriumi kabelis või kirikus.

Matuse läbiviimise ja kirikuraamatusse sissekandmise eest vastutab vaimulik. Tema volitusel võib talitust pidada ka ilmik, kelleks võib olla täieõiguslik koguduseliige.

Matusega seotud praktilised küsimused

Matuse puhul arvestatakse konkreetset olukorda, võimalusi ja kohalikke tavaid. Käesolevas peatükis antud talituste kavad sisaldavad palju valikuvariante.

Matusetalituseks ettevalmistamisel tuleb vaimulikul leida aega vestluseks lahkunu omastega, soovitav on külastada kodu juba enne matust. Oluline on tutvustada matusetalituse korda ja sisu, kokku leppida muusika, pildistamise, lahkunuga viimase jumalagajätu, haua tegemise, pärgade panemise, mälestamise jms asjus.

Koguduse ühisel laulul on matusel oluline koht. Muusikaosa kohal võib kasutada ka koori, solisti, orelit või muud instrumentaalmuusikat.

Protsessiooni kord matusel on tavaliselt järgmine: rist (hauarist või protsessioonirist, võimalusel ka küünlad), hauatahvel, vaimulik, puusärk, omakseed, teised matuselised. Pärgi ja kimpe kannavad matuselised puusärgi järel. Võimalik on lähedaste omaste ja asutuse või organisatsiooni pärgade kandmine protsessiooni alguses risti ja vaimuliku vahel. Sama tava kehtib ka lahkunu teenetemärkide ja organisatsiooni lippude protsessioonis kandmisel.

Puusärki kantakse alati jaluts ees. Kirikus ja kabelis asetatakse puusärk jalutsiga välisukse poole. Talituse toimetaja seisab puusärgi peatsis. Omastele varutakse istumiskohad esimesse pingiritta või puusärgi lähedusse.

Matuseküünalde kasutamisel asetatakse need puusärgi peatsisse või peatsisse ja jalutsisse. Kus on kasutusel paasaküünal, asetatakse see puusärgi peatsisse.

Õnnistamis- ja matmissõnades kasutatakse lahkunu täisnime (eesnimi ja perekonnanimi). Lapse puhul nimetatakse vaid eesnime. Tiitleid ei loetleta, samuti ei kasutata kunstnikunime. Järelehüüded öeldakse pärgade asetamise ajal. Elulugu saab pikemalt meenutada kodusel palvusel või pärast matusetalitust peielauas.

Palvus pärast lähedase surma (Puusärkipanek)

Palvus peetakse võimalikult peatselt pärast surma paigas, kus lahkunu suri või kus lahkunut hoitakse (kodus, haiglas, vanadekodus vm). See talitus on eelkõige surija saatmise viimane etapp, ent ka matuse esimene osa. Palvuseks võib kasutada ka tunnipalvuste korda.

Ka sel juhul, kui surnut ei hoita kodus, on igati soovitatav külastada enne matust leinamaja ja pidada seal omaste ringis mälestus- ja lohutuspalvus. Palvuse võib laiendada nn surnuvalveks ehk vigiiliaks lahkunu juures.

Valvamisel moodustavad peamise osa psalmipalved ja piiblitugemised. On olnud tavaks lugeda Kristuse kannatamislugu evangeeliumidest: Matteuse pt 26–27; Markuse pt 14–15; Luuka pt 22–23; Johannese pt 13–19 (ka Mt 25:1–13; Ilm 21:1–7; Ilm 22; Psalmid: 22, 23, 24, 90, 91, 113, 122).

Ärasaatmine

Palvuse kord on mõeldud kasutada eelpalvusena enne kirikus/kabelis toimuvat matusetalitust. Ärasaatmine peetakse kodus, haiglas või mujal, kus puusärki kuni matusetalituseni hoiti. Kui puusärgiga minnakse kodust otse surnuaiale, siis peetakse kodune talitus matusetalituse korra järgi.

Matusetalitus

Matusetalitus võib toimuda kirikus, kabelis või kodus. Matmissõnad öeldakse kirikus/kabelis või haul. Kui lahkunu tuhastatakse, peetakse matusetalitus koos matmisega (matmissõnadega) enne tuhastamist.

Matuselised jätavad lahkunuga jumalaga kodus või kirikus/kabelis enne või pärast talitust. Kui puusärki soovitakse talitusel avada, tehakse seda kodus või kirikus/kabelis. Kui matmine on toimunud juba kirikus/kabelis, siis selle järel puusärki üldjuhul enam ei avata.

Pallumi (puusärgilina) võib asetada puusärgile haul enne puusärgi hauldalaskmist või juba kohe pärast puusärgi viimast sulgemist.

Urni haudapanek

Talituse kava kasutatakse siis, kui lahkunu tuhastati ja urn soovitakse vaimuliku talitusega hauda panna. Samuti saab seda kava kasutada sel puhul, kui matusetalitus toimus teises paikkonnas või kui matusetalitus ja muldasängitamine ei toimu samal päeval.

Urni haudapaneku puhul peab talituse pidaja täpsustama, kas enne tuhastamist toimus vaimulik talitus. Kui mullapanekut ei ole juba toimetatud, siis tehakse seda haul.

Talituse osade järjekorda saab vajadusel kombineerida.

Matusemissa

Jumala rahva, nii elavate kui surnute vaheline osadus väljendub kõige kirka-
malt ja kõnekamalt just pühas armulauas. Matusemissal tunnistavad matu-

selised oma usku igavesse ellu ja saavad armulauas juba nüüd kohata ülestõusnud Kristust.

Matusemissa puhul suletakse puusärk kas kohe jumalateenistuse alguses või pärast kirikupalvet. Pärast armulaua lõpupalvet järgneb jumalagajätmisosa (vt lk 184 *Jumalagajätmine*).

Muud matust puudutavad juhised on toodud käesolevas peatükis eespool (vt lk 160 *Matusega seotud praktilised küsimused* ja lk 161 *Matusetalitus*).

Lapse matus

Lapse matuse kord on lihtsama ülesehituse ja tekstivalikuga. Antud palveid, psalme ja kirjakohti saab kasutada ka matusetalitusele eelnevatel palvustel.

Talituse korda kasutatakse kirikuliikmetest vanemate surnult sündinud või enne ristimist surnud lapse ja ka ristitud lapse matmisel.

Vaimuliku matus

Vaimuliku matusel peetakse kirikus matusejumalateenistus, mis toimub soovitatavalt käesolevas peatükis antud matusemissa korra järgi. Kui matuseteenistus peetakse sõnajumalateenistuse korra alusel, järgneb Meie Isa palvele jumalagajätmisosa. Selle lõpus ütlevad teenistusel osalevad vaimulikud kordamööda puusärgi juurde astudes hüvastijätuks piiblisalmi.

Vaimulik rõivastatakse matmiseks oma ametirüüsesse. Alba korral kasutatakse valget stoolat. Piiskopil on matmiseks seljas alba ja stoola (võimalikult ka kaasula). Mitra on talituse ajal puusärgi peal. Piiskopi saua hoitakse ja kantakse puusärgi juures kaasa kuni haudapanekuni. Ametirist asetatakse vaimulikule puusärgi lahtioleku ajal rinnale või puusärgi juurde vastavale padjale.

Matusel osalevad vaimulikud kannavad ametirüüd (alba valge stoolaga või talaar).

Muud erijuhtumid ja olukorrad

Merel toimub talitus nagu tuhamisemise puhul, mullapaneku asemel öeldakse eraldi matmissõna (vt lk 214 *Matmissõnad erijuhtudel*). Samamoodi talitatakse siis, kui uppunu on jäänud merre või hukkunu ihu on hävinenud või lahkunu on juba varem mulda sängitatud, kuid hauale ei saa mõjuvatel põhjustel minna.

Kui lahkunu on mulda sängitatud ilma kirikliku matusetalitusega, siis peetakse haulal vaimulik talitus, võttes aluseks urni haudapaneku korra. Võib kasutada ka peatüki lõpus toodud sobivaid palveid ja matmissõna.

Ristimata täiskasvanu või kirikust välja astunud inimese matuse üle otsustab koguduse õpetaja, kaaludes kõiki argumente ja hingehoidlikke aspekte.

Matuse ja mälestamisega ühenduses on muidki olukordi, kus palutakse vaimuliku osalemist ja abi, nt peielaud, surma- või sünniaastapäeva tähistamine jm. On vajalik ja loomulik, et vaimulik leiab selle olukorra jaoks sobivad lohutus- ja palvesõnad.

Matusetalitus A

I. SISSEJUHATUS

Algusmuusika
Tervitus
Alguspalve

II. SÕNA

Piiblitugemine
Kõne
[Usutunnistus]
[Laul]
Eestpalved
[Meie Isa]

III. JUMALAGAJÄTMINE

Hüvastijätt
Jumala kätte usaldamine
Laul
Protsessioon hauale

IV. MULDA-SÄNGITAMINE

Palve haul
Piiblitugemine
Matmine
Meie Isa
Lõpupalve
Mullapanek matuseliste poolt
Õnnistamine
Läkitamine
[Lõpumuusika]

Matusetalitus B

I. SISSEJUHATUS

Algusmuusika
Tervitus
Alguspalve

II. SÕNA

Piiblitugemine
Kõne
[Usutunnistus]
[Laul]
Eestpalved

III. JUMALAGAJÄTMINE

Hüvastijätt
Jumala kätte usaldamine
Matmine
[Meie Isa]
[Õnnistamine]
Laul
Protsessioon hauale

IV. MULDA-SÄNGITAMINE

Palve haul
Piiblitugemine
Meie Isa
Lõpupalve
Mullapanek matuseliste poolt
Õnnistamine
Läkitamine
[Lõpumuusika]

Matusemissa

I. SISSEJUHATUS

Algulaul
Tervitus
Ühisiht
Issand, halasta
[Au olgu Jumalale]
Päeva palve

II. SÕNA

Esimene piiblitugemine
Vastus
Teine piiblitugemine
Päeva laul
Halleluuja
Evangeelium
[Laul]
Jutlus
Usutunnistus
[Laul]
Kirikupalve

III. ARMULAUD

Ettevalmistus
Armulaupalve
Meie Isa
Rahutervitus
Jumala Tall
Armulauaosadus
Palve pärast armulauda

IV. JUMALAGAJÄTMINE

Hüvastijätt
Jumala kätte usaldamine
[Matmine]
[Õnnistamine]
[Läkitamine]
Lõpumuusika

Palve pärast lähedase surma (Puusärkipanek)

[1. Alguslaul]

2. Tervitus

P Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Amen.

P Issanda rahu olgu teiega.

K Ja sinu vaimuga.

või

P Kui me elame, siis elame Issandale,
ja kui me sureme, siis sureme Issandale.

Kas me nüüd elame või sureme – me oleme Issanda päralt. (*Rm 14:8*)

Vaimulik ütleb vabas vormis sissejuhatuse.

3. Alguspalve

Loetakse psalm ja/või palve.

A: Psalm

Üks järgnevatest psalmidest. Võib kasutada ka kirikuaasta kohaseid või muid psalme.

Psalm 27:1, 4, 7, 9, 13 Issand on mu valgus ja mu pääste, keda ma peaksin kartma?

Issand on mu valgus ja mu pääste, keda ma peaksin kartma?

Issand on mu elu võimas kaitse, kelle ees ma peaksin värisema?

Ühte ma olen palunud Issandalt; seda ma üksnes nõuan,

et ma saaksin asuda Issanda kojasa eluaja

ning tähele panna Issanda leebust

ja mõtiskleda Tema templis.

Issand, kuule mu häält, kui ma hüüan;

ole mulle armuline ja vasta mulle!

Ära peida oma palet minu eest,

ära tõuka enesest vihas oma sulast!

Sina olid mu abi, ära lükka mind ära,

ja ära hülga mind, mu pääste Jumal!

Ometi ma usun, et saan näha Issanda headust elavate maal.

Psalm 31:2–4, 6 Issand, Sina oled mu kalju ja mu mäelinnus

Sinu juures ma otsin pelgupaika, Issand,
ärgu ma jäägu ialgi häbisse!

Oma õiglust mööda päästa mind!

Pööra oma kõrv mu poole, tõtta mind kiskuma välja hädast,
ole mulle kaitsjaks kaljuks,
mäelinnuse hooneks mu päästmiseks!

Sest Sina oled mu kalju ja mu mäelinnus,
ja oma nime pärast juhataad ja talutad Sa mind.

Sinu kätte ma usaldan oma vaimu,
sest Sina oled mu lunastanud, Issand, Sa tõe Jumal.

Psalm 130:1–5, 7 Põhjatuist sügavusist hüüan ma Sinu poole, Issand!

Põhjatuist sügavusist hüüan ma Sinu poole, Issand!

Issand, kuule mu häält,

Sinu kõrvad pangu tähele mu anumise häält!

Kui Sina, Issand, peaksid meeles kõik pahateod,
kes siis, Issand, püsiks?

Kuid Sinu käes on andeksand, et Sind kardetaks.

Ma ootan Issandat, mu hing ootab,
ja ma loodan Tema sõna peale.

Looda Issanda peale, sest Issanda juures on heldus
ja Tema juures on rohke lunastus!

Psalmi võib lõpetada:

P Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule.

K Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb
igavesest ajast igavesti. Aamen.

B: Palve

P Palvetagem.

Issand Jeesus Kristus, Sa surma võitja,
me palume Sind,

ole oma lohutuse ja armuga
sellel raskel tunnil meie lähedal.

Kingi meile teadmine,
et me jääme nii elus kui surmas Sinu juurde.

Lase meil tunda oma ülestõusmise väge nüüd ja igavesti.

K Aamen.

4. Õnnistuspalve

Õnnistuse võib ütelda ka talituse lõpus.

Vaimulik sirutab käe/käed puusärgi kohale.

P Õnnistagu sind Jumal Isa, kes on sinu oma näo järgi loonud.

Õnnistagu sind Jumal Poeg, kes on sinu oma verega lunastanud.

Õnnistagu sind Jumal Püha Vaim, kes on sinu oma tempiks valmistanud ja pühitsenud.

Kolmainu Jumal ✠ olgu sulle armuline
ja kinkigu sulle igavene elu.

või

Issand õnnistagu ✠ sind sinu viimses maises puhkeasemes.

Ta hoidku sinu minemist ja sinu tulemist nüüd ja igavesti.

K Aamen.

5. Piiblitugemine

Vaimulik loeb ühe või mitu sobilikku kirjakohta (vt lk 205 *Matuse lugemised ja palved*).

Jesaja 43:1b–3a *Ära karda, sest ma olen sind lunastanud*

Nõnda ütleb Issand: Ära karda, sest ma olen sind lunastanud, ma olen sind nimepidi kutsunud, sa oled minu pärast! Kui sa lähed läbi vee, siis olen mina sinuga, ja kui sa lähed läbi jõgede, siis ei uputa need sind; kui sa käid tules, siis sa ei põle ja leek ei kõrveta sind. Sest mina olen Issand, su Jumal, Iisraeli Püha, su Päästja.

2. Korintlastele 5:1–10 *Igatsus taevase kodu järele*

Me ju teame, et kui meie maine telkhoone maha kistakse, on meil elamu Jumala käest, käteta tehtud igavene hoone taevas, sest selles maises me ägame, igatsedes rõivastuda taevasesse eluasemesse, et meid ka lahti rõivastatuna ei nähtaks olevat alasti. Meie, kes oleme selles telgis, ägame ju koorma all, sest me ei taha lahti rõivastuda, vaid olla taevaselt rõivastatud, et elu neelaks ära sureliku. See, kes meid selleks valmistab, on Jumal, kes on andnud meile käsirahaks Vaimu.

[Nii me oleme siis alati kindlad, teades, et kuni me oleme ihus, oleme eemal Issanda juurest; sest me käime usus, mitte nägemises, ent me oleme kindlad ning meile meeldib pigem ära olla ihust ja viibida Issanda juures. Seepärast me püüamegi olla Temale meelepärased, kas oleme siis kodus või võõrsil, sest me kõik peame saama avalikuks Kristuse kohtujärje ees, et igaüks saaks kätte, mida ta ihus olles on teinud, olgu head või halba.]

6. Kõne/vaikus

Pärast kõnet ja/või vaikust või selle asemel võib olla laul või muusikapala.

7. Meie Isa

Enne Meie Isa palvet võib pidada vaba palve või valida lisast sobiv palve.

P Jeesuse nimel meie palume:

Kõik koos:

Meie Isa, kes Sa oled taevas.

Pühitsetud olgu Sinu nimi. Sinu riik tulgu.

Sinu tahtmine sündigu nagu taevas, nõnda ka maa peal.

Meie igapäevast leiba anna meile tänapäev.

Ja anna meile andeks meie võlad,

nagu meiegi andeks anname oma võlglastele.

Ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast.

Sest Sinu päralt on riik ja vägi ja au igavesti.

Aamen.

8. Õnnistamine

P Õnnistagu *teid/meid* kõigeväeline Jumal –
Isa ja Poeg ja ✠ Püha Vaim.

või

Jumala rahu, mis on ülem kui kogu mõistus,

hoidku *teie/meie* meeled ja mõtted ✠ Kristuses Jeesuses.

K Aamen.

[9. Laul]

Kodust ärasaatmine

1. Algusmuusika

Koguduselaul või muusikapala. Laulu võib laulda ka pärast tervitust.

2. Tervitus

P Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Aamen.

P Issanda rahu olgu teiega.

K Ja sinu vaimuga.

või

P Ma olen veendunud, et ei surm ega elu, ei inglid ega peainglid, ei praegused ega tulevased, ei väed, ei kõrgus, ei sügavus ega mis tahes muu loodu suuda meid lahutada Jumala armastusest, mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas. *(Rm 8:38–39)*

Vaimulik ütleb vabas vormis sissejuhatuse.

3. Psalm

Psalm 121 *Abi tuleb mulle Issanda käest, kes on teinud taeva ja maa*

Ma tõstan oma silmad mägede poole, kust tuleb mulle abi?

Abi tuleb mulle Issanda käest, kes on teinud taeva ja maa.

Ei Ta lase su jalga vääratada, ei su hoidja tuku.

Vaata, ei tuku ega jää magama see, kes Iisraeli hoiab.

Issand on su hoidja, Issand on su varjaja su paremal käel.

Päeval ei pista sind päike ega kuu öösel.

Issand hoiab sind kõige kurja eest, Tema hoiab sinu hinge.

Issand hoiab su minemist ja su tulemist nüüd ja igavesti.

või

Psalm 139:1–18 *Issand, Sa uurid mind läbi ja tunnud mind*

Issand, Sa uurid mind läbi ja tunnud mind.

Sina tead, millal ma maha istun ja millal ma tõusen;

Sa mõistad kaugelt ära mu mõtted.

Sa mõõdad ära mu käimise ja mu pikaliolemise, ja kõik mu teed on Sulle tuttavad.

Sõna ei ole veel mu keelel,
 kui ennäe – Sina, Issand, tead selle kõik ära.
 Tagant ja eest Sa ümbritsed mind ja paned oma pihu mu peale.
 See tundmine on minule imeline,
 see on liiga kõrge, et saaksin sellest jagu.
 Kuhu ma võiksin minna Su Vaimu eest?
 Ja kuhu ma põgeneksin Su palge eest?
 Kui ma astuksin taevasse, siis oled Sina seal;
 kui ma teeksin endale aseme surmavalda,
 vaata, Sina oled seal!
 Kui ma võtaksin koidutiivad
 ja asuksin elama viimse mere äärde,
 siis sealgi Su käsi juhataks mind
 ja Su parem käsi haaraks minust kinni.
 Ja kui ma ütleksin: „Katku mind pimedus
 ja valgus mu ümber saagu ööks!“,
 siis pimedus ei oleks pime Sinu ees,
 vaid öö oleks nagu päev, pimedus oleks otsekui valgus.
 [Sest Sina valmistasid mu neerud ja kudasid mind mu ema ihus.
 Ma tänan Sind, et olen nii kardetavalt imeliselt loodud.
 Imelised on Sinu teod, seda tunneb mu hing hästi.
 Mu luud ei olnud varjul sinu eest, kui mind salajas loodi,
 kui mind maa sügavuses imeliseks kooti.
 Su silmad nägid mind juba mu eos
 ja Su raamatusse kirjutati kõik päevad,
 mis olid määratud, ehk küll ühtainustki neist ei olnud olemas.]
 Ent kui kallid on mulle Sinu mõtted, oh Jumal!
 Kui väga suur on nende arv!
 Kui ma hakkaksin neid ära lugema,
 oleks neid rohkem kui liiva.
 Kui ma ärkan, olen ma alles Sinu juures.

Psalmi võib lõpetada:

P Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule.
K Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb
 igavesest ajast igavesti. Aamen.

4. Palve

Vaimulik peab vaba palve või palvetab järgnevate sõnadega.

P Palvetagem.

Issand Jumal, taevane Isa, meie *venna/õe NN*-i maine rännak on lõppenud ja me kanname nüüd tema ihu siit *majast/kodust/... välja*.

Vaata halastades tema peale.

Võta ta siit maisest kodust enda juurde taevasele kodumaale.

Juhi meid kõiki läbi selle kaduva aja ja surmaöö pimeduse ning lase meil osa saada Sinu kirkusest.

Lohuta meid oma Püha Vaimuga selles röömsas ootuses Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

K Aamen.

5. Laul

6. Läkitamine

P Meil pole siin jäädavat linna, vaid me taotleme tulevast. (*Hb 13:14*)

Asugem nüüd teele *kirikusse/kabelisse/...*

Kristuse nimel.

K Aamen.

Matus

Puusärk on paigutatud kirikusse/kabelisse/koju oma kohale. Enne matusetalituse algust, kui matuselised kogunevad, on võimalust mööda oreli- või muud instrumentaalmuusikat.

I. SISSEJUHATUS

1. Algusmuusika

Koguduselaul või muusikapala. Laulu võib laulda ka pärast tervitust.

2. Tervitus

P Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Aamen.

P [Üles tõusnud ja surma võitnud] Issanda rahu olgu teiega.

või

Halastaja Isa, kõige lohutuse Jumal olgu teiega!

K Ja sinu vaimuga.

Vaimulik ütleb sissejuhatuse, näiteks:

P Elu ja surma Issand on NN-i kutsunud siit ajalikust elust igavikku. Kristus on oma ristisurmaga võitnud surma ja ülestõusmisega avanud taevavärvad. Oleme siia kogunenud lahkunuga jumalaga jätma ja palvetama, et ta saaks osa Kristuse võidust. Jumala sõnas ja palves leiame lohutust ja saame kinnitust oma usule.

või

Vennad ja õed, me oleme siia kogunenud NN-i matusele. Usus ja lootuses jätame ta Jumala hoolde. Me saame lohutust Kristuselt, kes ütleb: Mina olen Esimene ja Viimne ja Elav. Ma olin surnud, ning ennäe, ma elan igavesest ajast igavesti ning minu käes on surma ja surmavalla võtmed. (*Ilm 1:17, 18*)

või

Me oleme kogunenud NN-i matusele. Armsad omaksed ja sõbrad, kristlastena usume, et surm ei ole kõige lõpp. Me ootame igavest elu, mille ülestõusnud Issand annab. Pühas ristimises on meiegi

vend/õde liidetud Jumala laste osadusse. Seepärast võime leinaski loota Issandale, kes ütleb: Ära karda, sest ma olen sind lunastanud, ma olen sind nimepidi kutsunud, sa oled minu päralt! (Js 43:1)

3. Alguspalve

Loetakse või laudakse psalm ja/või vaimulik peab palve.

A: Psalm

Üks järgnevatest psalmidest. Psalmidest võib valida lühemaid sobivaid katkeid. Võib kasutada ka kirikuaasta kohaseid või muid psalme.

Psalm 23 Issand on mu karjane, mul pole millestki puudust

Issand on mu karjane, mul pole millestki puudust.

Haljale aasale paneb Ta mind lebama,
hingamisveele saadab Ta mind; Tema kosutab mu hinge.

Ta juhhib mind õiguse rööbastesse oma nime pärast.

Ka kui ma kõnniksin pimedas orus, ei karda ma kurja,
sest Sina oled minuga; Su karjasekepp ja Su sau,
need trööstivad mind.

Sa katad mu ette laua mu vastaste silma all;

Sa võiad mu pead õliga, mu karikas on pilgeni täis.

Ainult headus ja heldus järgivad mind kõik mu elupäevad
ja ma jään Issanda kotta eluajaks.

Psalm 39:5–8, 13 Issand, anna mulle teada mu elu ots ja mu päevade mõõt

Issand, anna mulle teada mu elu ots ja mu päevade mõõt,
et ma tunneksin, kui kaduv ma olen.

Vaata, Sa oled mu elupäevad pannud kämbla laiuseks,
mu eluiga on kui eimiski Sinu ees;

[tühi õhk on iga inimene, kes seisab püsti.

Ainult nagu varjukuju kõnnib inimene; nad teevad kära
tühja pärast, nad kuhjavad kokku ega tea, kes selle saab.]

Ja nüüd, Issand, mida ma pean ootama?

Oma lootuse ma panen üksnes Sinu peale!

Issand, kuule mu palvet ja pane tähele mu kisendamist!

[Ära vaiki mu silmavee puhul,

sest ma olen võõras Sinu ees ja majaline,
nõnda nagu kõik mu vanemad!]

Psalm 42:2, 3, 6 Mu hing januneb Jumala järele. Millal ma näen Jumala palet?

Otsekui hirv igatseb veeojade järele,
 nõnda igatseb mu hing Sinu juurde, Jumal!
 Mu hing januneb Jumala järele, elava Jumala järele;
 millal ma tulen ja näen Jumala palet?
 Miks sa oled nii rõhutud, mu hing, ja nii rahutu mu sees?
 Oota Jumalat, sest ma tahan Teda veel tänada Ta palge abi eest!

Psalm 73:23–26 Minu õnn on, et ma olen Jumalale ligi

Ometi jään ma ikka Sinu juurde;
 Sa oled haaranud kinni mu paremast käest.
 Oma nõuga juhataad Sa mind
 ja võtad mind viimaks vastu ausse.
 Kes on mul muu taevas kui Sina?
 Sest Sinuga koos olles ei meelita mind miski maa peal.
 Kuigi mu liha lõpeb ja mu süda ka,
 siiski oled Sina, Jumal, mu südame kalju ja mu osa igavesti.

Psalm 90:1–6, 10, 12, 14, 16–17

Õpeta meid meie päevi arvestama, et me saaksime targa südame!
 Issand, Sina oled meile olnud eluasemeks põlvest põlve.
 Enne kui mäed sündisid ja kui maa ja maailm loodi,
 oled Sina, Jumal, igavesest igavesti.
 Sina viid inimese jälle põrmu ja ütled:
 „Tulge tagasi, inimlapsed!”
 Sest tuhat aastat on Sinu silmis nagu eilne päev,
 kui see on möödunud, ja nagu vahikord öösel.
 Sa uhud nad ära, nad on nagu uni,
 nagu rohi, mis hommikul haljendab.
 See õitseb hommikul ja haljendab,
 õhtul see närtsib ja kuivab ära.

[Meie päevade mõõt on seitsekümmend aastat
 ja kui keegi on tugev, kaheksakümmend aastat,
 ja parimal puhul on need ometi vaev ja häda.

Jah, see möödub kähku ja me lendame ära.]

*Õpeta meid meie päevi arvestama,
 et me saaksime targa südame!*

[Täida meid hommikul oma heldusega,
 siis me hõiskame ja oleme rõõmsad kogu oma eluaja!]

Saagu nähtavaks Su töö Su sulastele
 ja nende lastele Su auhiilgus!
 Issandal, meie Jumalal, olgu lahke meel meie vastu!
 Meie kätetööd Ta kinnitagu meile! Kinnita meie kätetööd!]

Psalm 103:8, 13–17 Halastaja ja armuline on Issand

Halastaja ja armuline on Issand, pikameelne ja rikas heldusest.
 Otsekui isa halastab laste peale,
 nõnda halastab Issand nende peale, kes Teda kardavad.
 Sest Ta teab, millist tegu me oleme;
 Tal on meeles, et oleme põrm.
 Inimese elupäevad on nagu rohi:
 ta õitseb nõnda nagu õieke väljal;
 kui tuul temast üle käib, ei ole teda
 ja tema ase ei tunne teda enam.
 Aga Issanda heldus on igavesest igavesti nendele,
 kes teda kardavad, ja Tema õigus jääb laste lastele.

Psalmi võib lõpetada:

P Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule.
K Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb
 igavesest ajast igavesti. Aamen.

B: Palve

P Palvetagem.

Kõigeväeline Jumal, armu ja lohutuse allikas,
 kinnita meie usku, et me ka sellel kurval tunnil
 Sinu tarkusest ja armastusest aru saame,
 evangeeliumi lohutust kogeme ja usalduses Sinu vastu
 edasi läheme sinna, kuhu Sina meid juhid.
 Ole oma Vaimuga meie lähedal ja täida meid oma rahuga
 Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

või

Issand Jumal, Sina oled elu allikas.
 Sinus me elame, liigume ja oleme.
 Hoia meid oma armastusega nii elus kui surmas
 ja lase meid Sinu armu väel jõuda Sinu riiki.

K Aamen.

II. SÕNA JA PALVE

4. Piiblilugemine

A: Piiblilugemine

Vaimulik või abiline loeb ühe või mitu sobilikku kirjakohta (vt ka lk 205 *Matuse lugemised ja palved*). Võib kasutada ka kirikuaasta lugemisi.

Lugemiste vahel või järel võib olla koguduselaul või muusikapala.

[P/E Kuulgem Jumala sõna.]

Roomlastele 6:3–9 Ühendus Kristusega vabastab patust ja surmast

Kas te siis ei tea, et kes me iganes oleme Kristusesse Jeesusesse ristitud, oleme ristitud Tema surmaste? Me oleme siis koos Temaga maha maetud ristimise kaudu surmaste, et otsekui Kristus on äratatud üles surnuist Isa kirkuse läbi, nõnda võime ka meie käia uues elus. Sest kui me oleme kasvanud kokku Tema surma sarnasusega, siis võime seda olla ka ülestõusmise sarnasusega, teades, et meie vana loomus on koos Temaga löödud risti, et see patune ihu kaotataks, nii et me kunagi enam ei orjaks pattu. Sest kes on surnud, see on patust vabaks mõistetud. Kui me oleme aga surnud koos Kristusega, siis usume, et me ka elame koos Temaga, teades, et Kristus, olles üles äratatud surnuist, enam kunagi ei sure; surm ei valitse Teda enam.

Roomlastele 8:31–35, 37–39 Miski ei suuda meid lahutada Jumala armastusest

Kui Jumal on meie poolt, kes võib olla meie vastu? Tema, kes oma Poegagi ei säästnud, vaid loovutas Tema meie kõikide eest, kuidas Ta ei peaks siis koos Pojaga meile kõike muud kinkima? Kes võib süüdistada Jumala valituid? Jumal on see, kes õigeks teeb. Kes võib meid hukka mõista? Kristus Jeesus on, kes suri, ja mis veel enam, kes üles äratati, kes on Jumala paremal käel ja kes palub meie eest. Kes võib meid lahutada Kristuse armastusest? Kuid selles kõiges me saame täieliku võidu Tema läbi, kes meid on armastanud. Sest ma olen veendunud, et ei surm ega elu, ei inglid ega peainglid, ei praegused ega tulevased, ei väed, ei kõrgus, ei sügavus ega mis tahes muu loodu suuda meid lahutada Jumala armastusest, mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas.

1. Korintlastele 15:53–57 *Kristuse surnuist ülestõusmise tähendusest*

See kaduv peab riietuma kadumatusega ja see surelik riietuma surematusega. Aga kui see kaduv riietub kadumatusega ja see surelik riietub surematusega, siis läheb täide sõna, mis on kirjutatud: „Surm on neelatud võidusse! Surm, kus on sinu võit? Surm, kus on sinu astel?” Aga surma astel on patt, ent patu vägi on Seadus. Aga tänu olgu Jumalale, kes meile võidu annab meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi!

1. Tessalooniklastele 4:13–14, 18 *Surnute olukorrast*

Meie ei taha aga, [vennad,] et teil jääks teadmata nende järg, kes on läinud magama, et teie ei oleks kurvad nagu need teised, kellel ei ole lootust. Sest kui me usume, et Jeesus on surnud ja üles tõusnud, siis usume ka, et Jumal äratas Jeesuse kaudu üles need, kes koos Temaga on läinud magama. Julgustage siis üksteist nende sõnadega!

1. Peetruse 1:3–7 *Elavast lootusest*

Kiidetud olgu Jumal, meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes oma suurest halastusest on meid uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist, kadumatu ja rüvetamatu ja närtsimatu pärandi saamiseks, mis on taevas talletatud teile, keda usu kaudu Jumala väes hoitakse päästeks, mis on viimsel ajal valmis ilmuma. Sellest päästest te rõõmustate üliväga, ehkki praegu peate mõnda aega kurvastama mitmesugustes kiusatustes, et teie usk läbikatsutuna leitaks palju hinnalisem olevat kullast, mis on kaduv, ent mida siiski tules läbi proovitakse, ja oleks teile kiituseks, kirkuseks ja auks Jeesuse Kristuse ilmumisel.

Ilmutuse 7:9–10, 13–17 *Õigeksmõistetute ülistuslaul*

Pärast seda ma nägin, ennae: suur rahvahulk, keda ükski ei suutnud loendada, kõigist paganahõimudest ja suguharudest ja rahvastest ja keeltest seisis trooni ees ning Talle ees, valged rüüd üll ja palmioksad käes. Nad hüüdsid suure häälega: „Pääste on meie Jumalal, kes istub Troonil, ja Talle!” Kõik inglid seisis trooni ja vanemate ja nelja olevuse ümber ning heitsid trooni ette silmili maha ja kummardasid Jumalat, hüüdes: „Aamen! Õnnistus ja kirkus ja tarkus ja tänu ja au ja vägi ja võim olgu meie Jumalale igavesest ajast igavesti! Aamen.” Ja üks vanematest kõneles ja ütles mulle: „Need seal valgetes rüüdes – kes nad on ja kust nad tulid?” Ma vastasin

talle: „Mu isand, sina tead.” Ning tema ütles mulle: „Need on need, kes tulevad suurest viletsusest ning on pesnud oma rüüd ja teinud need valgeks Talle veres. Sellepärast nad on Jumala trooni ees ning on teenimas Teda ööd ja päevad Tema templis. See, kes istub troonil, laotab oma telgi nende üle. Neile ei tule iial enam nälga ega iial enam janu, ka ei lange nende peale päikest ega mingit lõõska, sest Tall, kes on trooni keskel, hoiab neid kui karjane ja juhatab nad eluvee allikaile; ning Jumal pühib ära iga pisara nende silmist.”

Johannese 5:24–29 Jumala Poja meelevald

Jeesus ütleb: Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kes kuuleb minu sõna ja usub Teda, kes minu on saatnud, sellel on igavene elu, ning ta ei lähe kohtu alla, vaid on läinud surmast ellu. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, tund tuleb, ja see ongi juba käes, mil surnud peavad kuulma Jumala Poja häält, ning kes seda kuulevad, peavad elama. Sest otsekui Isal on elu iseendas, nõnda on Ta andnud ka Pojale, et elu on Temas endas, ja Ta on Temale andnud meelevald ka kohut pidada, sellepärast et Tema on Inimese Poeg. Ärge pange seda imeks; sest tuleb tund, mil kõik, kes on haudades, kuulevad Tema häält ning tulevad välja: need, kes on teinud head, elu ülestõusmiseks, aga need, kes on teinud halba, hukkamõistmise ülestõusmiseks.

Johannese 6:37–40 Isa tahtmine

Jeesus ütleb: Kõik, mis Isa mulle annab, tuleb minu juurde, ning kes minu juurde tuleb, seda ma ei aja välja. Ma ei ole ju taevast alla tulnud oma tahtmist tegema, vaid Tema tahtmist, kes minu on saatnud. Aga Tema tahtmine, kes minu on saatnud, on see, et ma ei kaotaks midagi sellest, mis mulle on antud, vaid et ma ärataksin nad üles viimsel päeval. See ongi mu Isa tahtmine, et igäihel, kes näeb Poega ning Temasse usub, oleks igavene elu, ja viimsel päeval mina äratan ta üles.

Johannese 11:21–26 Ülestõusmine ja elu

Marta ütles Jeesusele: „Issand, kui Sina oleksid olnud siin, siis mu vend ei oleks surnud. Aga ma tean nüüdki, et Jumal annab Sulle, mida Sa iganes Jumalalt palud.” Jeesus ütles talle: „Sinu vend tõuseb üles.” Marta ütles Talle: „Ma tean, et ta tõuseb üles ülestõusmises viimsel päeval.” Jeesus ütles talle: „Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb. Ükski, kes elab ja usub minusse, ei sure alatiseks.”

Johannese 14:1–6 Tee, tõde ja elu

Jeesus ütles oma jüngritele: „Teie süda ärgu ehmu! Uskuge Jumalasse ja uskuge minusse! Minu Isa majas on palju eluasemeid. Kui see nõnda ei oleks, kas ma siis oleksin teile öelnud, et ma lähen teile aset valmistama? Ja kui ma olen läinud ja teile aseme valmistanud, tulen ma jälle tagasi ja võtan teid kaasa enese juurde, et teiegi oleksite seal, kus olen mina. Ja kuhu ma lähen, sinna te teate teed.” Toomas ütles Talle: „Issand, me ei tea, kuhu Sa lähed, kuidas me siis võime teada teed?” Jeesus ütles talle: „Mina olen tee ja tõde ja elu. Ükski ei saa minna Isa juurde muidu kui minu kaudu.”

B: Piiblimentatsioon

Vaimulik või abiline loeb piiblimentatsiooni (funeraalia), valides siin toodud neljast teemast sobivad kirjakohtad.

Pärast piiblitlugemisi võib olla koguduselaul või muusikapala.

P/E Kuulgem Jumala sõna elu kaduvusest, surmaks valmistumisest, kristlase lootusest ja igavesest elust.

Elu kaduvus

Inimesel, naisest sündinul, on lühikesed elupäevad ja palju tüli. Ta tõuseb nagu lilleke ja ta lõigatakse ära, ta põgeneb nagu vari ega jää püsima. Kuna tema elupäevad on määratud ja tema kuude arv on Sinu käes – Sa oled pannud piiri, millest ta ei saa üle minna. (*Ii 14:1–2,5*)

Igale asjale on määratud aeg, ja aeg on igal tegevusel taeva all: aeg sündida ja aeg surra, aeg istutada ja aeg istutatut kitkuda; aeg tappa ja aeg terveks teha, aeg maha kiskuda ja aeg üles ehitada; aeg nutta ja aeg naerda, aeg leinata ja aeg tantsida; aeg kive pilduda ja aeg kive koguda, aeg kaelustada ja aeg kaelustamisest hoiduda; aeg otsida ja aeg kaotada, aeg hoida ja aeg ära visata; aeg rebida ja aeg õmmelda, aeg vaikida ja aeg rääkida; aeg armastada ja aeg vihata, aeg sõjal ja aeg rahul. (*Kg 3:1–8*)

Põrm saab jälle mulda, nõnda kui ta on olnud, ja vaim läheb Jumala juurde, kes tema on andnud. (*Kg 12:7*)

Issand, Sina oled meile olnud eluasemeks põlvest põlve. Enne kui mäed sündisid ja kui maa ja maailm loodi, oled Sina, Jumal, igavesest igavesti. Sina viid inimese jälle põrmu ja ütled: „Tulge tagasi,

inimlapsed!” Sest tuhat aastat on Sinu silmis nagu eilne päev, kui see on möödunud, ja nagu vahikord öösel. Sa uhud nad ära, nad on nagu uni, nagu rohi, mis hommikul haljendab. See õitseb hommikul ja haljendab, õhtul see närtsib ja kuivab ära. *(Ps 90:1–6)*

Mu telklaager kistakse üles ja keeratakse minu käest rulli otsekui karjase telk; ma rullin nagu kangur oma elu kokku, mind lõigatakse lõime küljest. Enne kui päev jõuab õhtule, teed Sa mulle lõpu. *(Js 38:12)*

Kõik liha on nagu rohi ja kõik tema hiilgus nagu õieke väljal. Rohi kuivab ära, õieke närtsib, kui Issanda tuul puhub selle peale. Tõesti, rahvas on nagu rohi. Rohi kuivab ära, õieke närtsib, aga meie Jumala sõna püsib igavesti. *(Js 40:7–8)*

Nii nagu üheainsa inimese kaudu on patt tulnud maailma ja patu kaudu surm, nõnda on ka surm tunginud kõikidesse inimestesse, kuna kõik on pattu teinud. *(Rm 5:12)*

Igäüks meist peab enda kohta Jumalale aru andma. *(Rm 14:12)*

Meil pole siin jäädavat linna, vaid me taotleme tulevast. *(Hb 13:14)*

Surmaks valmistumine

Nõnda ütleb Issand: Sea oma elumaja asjad korda, sest sa sured! *(2Kn 20:1)*

Õpeta meid meie päevi arvestama, et me saaksime targa südame! *(Ps 90:12)*

Oh Jumal, uuri mind ja tunne ära mu süda! Katsu mind läbi ja tunne ära mu mõtted! Vaata, kas ma olen valuteel, ja juhata mind igavesele teele! *(Ps 139:23–24)*

Issand ütleb: Ole ustav surmani, ja ma annan sulle elupärja! *(Ilm 2:10)*

Ma tulen varsti, ütleb Issand. Pea kinni, mis sul on, et ükski sinu pärga ei võtaks! *(Ilm 3:11)*

Jeesus ütleb: Valvake nüüd, sest te ei tea, millal majaisand tuleb, kas õhtul või keskööl või kukelaulu ajal või varahommikul, et Ta äkitselt tulles ei leiaks teid magamas. Aga mida ma ütlen teile, ütlen kõigile: Valvake! *(Mk 13:35–37)*

Kristlase lootus

Üksnes Jumala juures on mu hing vait, Tema käest tuleb mulle pääste. Üksnes Tema on mu kalju ja mu pääste, mu kindel varjupaik, et ma sugugi ei kõigu. Üksnes Jumala juures ole, mu hing, vait, sest Temalt tuleb, mida ma ootan! Üksnes Tema on mu kalju ja mu pääste, mu kindel varjupaik, et ma ei kõigu. Jumala käes on mu pääste ja mu au; mu jõu kalju, mu pelgupaik on Jumalas. *(Ps 62:2–3, 6–8)*

See Jumal on meie pääste Jumal! Jumal, meie Issand, toob välja surmastki! *(Ps 68:21)*

Patu palk on surm, aga Jumala armuand on igavene elu Kristuses Jeesuses, meie Issandas. *(Rm 6:23)*

Meil on siis Jeesuse vere varal julgus sisse minna kõige pühamasse paika – selle tee on Ta avanud meile uuena ja elavana vahevaiba, see on oma ihu kaudu. *(Hb 10:19–20)*

Jumala armastus meie vastu on saanud avalikuks selles, et Jumal oma ainusündinud Poja on läkitanud maailma, et me Tema läbi elaksime. Selles on armastus – ei, mitte selles, et meie oleme armastanud Jumalat, vaid et Tema on armastanud meid ja on läkitanud oma Poja lepitusohvriks meie pattude eest. *(1Jh 4:9–10)*

Jeesus ütleb: Koguge endile aardeid taevasse, kus koi ega rooste neid ei riku ja kuhu vargad sisse ei murra ega varasta! Sest kus su aare on, seal on ka su süda. *(Mt 6:20–21)*

Issand, kelle juurde me peaksime minema? Sinul on igavese elu sõnad, ja me oleme uskunud ning ära tundnud, et Sina oled Jumala Püha. *(Jh 6:68–69)*

Igavene elu

Vaata, ma loon uue taeva ja uue maa. Enam ei mõelda endiste asjade peale ja need ei tule meeldegi, vaid rõõmutsetakse ja ollakse igavesti rõõmsad mu loodu pärast. *(Js 65:17–18a)*

Seepärast me ei tüdi, vaid kuigi meie väline inimene kulub, uueneb seesmine inimene ometi päev-päevalt. Sest see praeguse hetke kerge ahistus saavutab meile määratult suure igavese au, meile, kes me ei pea silmas nähtavat, vaid nähtamatut, sest nähtav on mööduv, nähtamatu aga igavene. *(2Kr 4:16–18)*

Olen võidelnud head võitlemist, lõpetanud elujooksu, säilitanud usu. Nüüd on mulle valmis pandud õiguse pärg, mille Issand, õiglane kohtunik, oma päeval mulle annab, aga mitte üksnes mulle, vaid kõikidele, kes igatsevad Tema ilmumist. (2Tm 4:7–8)

Õndsad on surnud, kes nüüdsest peale surevad Issandas! Jah, Vaim ütleb, et nad võivad hingata oma vaevadest, sest nende teod lähivad nendega kaasa. (Ilm 14:13)

Ma kuulsin valju häält troonilt hüüdvat: „Vaata, Jumala telk on inimeste juures ning Tema asub nende juurde elama ning nemad saavad Tema rahvaiks ning Jumal ise on nende juures nende Jumalaks. Tema pühib ära iga pisara nende silmist ning surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist, ning valu ei ole enam, sest endine on möödunud.” (Ilm 21:3–4)

Jeesus ütleb: Nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on andnud, et ükski, kes Temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu. Jumal ei ole ju läkitanud oma Poega maailma, et Ta kohut mõistaks maailma üle, vaid et maailm Tema läbi päästetaks. (Jh 3:16–17)

Jeesus ütleb: Ükski ei saa tulla minu juurde, kui teda ei tõmba Isa, kes on minu läkitanud, ja mina äratan ta üles viimsel päeval. Prohvetites on kirjutatud: Siis on nad kõik Jumalalt õppinud. Igaüks, kes Isa on kuulnud ja Temalt õppinud, tuleb minu juurde. Mitte keegi ei ole näinud Isa peale selle, kes on Jumala juurest; see on näinud Isa. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kes usub, sellel on igavene elu. (Jh 6:44–47)

5. Kõne

Matusekõnes on soovitatav puudutada järgmisi teemasid:

- mure ja leina kohtamine;
- lahkunu elukäik;
- elu kaduvus;
- surmaks valmistumine;
- kristlase lootus;
- ülestõusmine ja igavene elu;
- Kristus on surma võitja;
- ristimise meenutamine.

[6. Usutunnistus]

P Pühas ristimises sündis meie *vend/õde* Jumala lapseks.
Tunnistagem üheskoos usku,
millesse ka meid on ristitud.

Kõik koos:

**Mina usun Jumalasse,
kõigeväelisse Isasse, taeva ja maa Loojasse.
Ja Jeesusesse Kristusesse,
Tema ainsasse Pojasse, meie Issandasse,
kes on saadud Pühast Vaimust,
ilmale tulnud Neitsi Maarjast,
kannatanud Pontius Pilaatuse all,
risti löödud, surnud ja maha maetud,
alla läinud surmavalda,
kolmandal päeval üles tõusnud surnuist,
üles läinud taeva,
istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal käel,
sealt Tema tuleb kohut mõistma
elavate ja surnute üle.
Mina usun Pühasse Vaimusse,
üht püha kristlikku Kirikut,
pühade osadust, pattude andeksandmist,
ihu ülestõusmist ja igavest elu.
Aamen.**

[7. Laul]

Koguduselaul või muusikapala (ülestõusmise või muu kiituslaul; sobiv on laulda *Te Deumi*).

8. Eestpalved

P Palvetagem.

või

Vennad ja õed, Jeesus Kristus on surnuist üles tõusnud ja istub Isa paremal käel, paludes oma Kiriku eest. Uskudes, et Jumal võtab kuulda nende hääli, kes usaldavad Issandat Jeesust, ühineme palves Tema poole.

Vaimulik loeb ühe järgnevatest palvetest (vt lisaks lk 205 *Matuse lugemised ja palved*) või peab vaba palve. Eestpalvete lugejana võib kasutada ka matusetalitusest osavõtjaid.

1. Kõigeväeline, halastaja Jumal. Sina oled oma teenija *N*-i ajaliku elu muredest ja võitlustest ära kutsunud. Me täname Sind kõige hea eest, mida Sa oled osutanud lahkunule ja tema kaudu meile. Iseäranis täname Sinu sõna ja sakramendi eest, millega Sa teda oled kutsunud ja kinnitanud. Lohuta oma Püha Vaimu läbi kõiki leinajaid (*võib leinajad eraldi nimetada*) ja anna neile oma rahu. Aita meil õigesti kasutada aega, et oleksime valmis siit ilmast lahkuma, kui Sina meid kutsud. Viimaks ühenda meid oma taevases isamajas üles tõusnud ja surma võitnud Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.
2. Kõigeväeline Jumal, armas taevane Isa. Sina üksi juhid meie elu algust ja lõppu. Sina võtsid *N*-i pühas ristimises enda osadusse. Sina juhtisid teda oma sõnaga ja kinnitasid oma armulaual. Sina olid talle ligi rõõmsatel ja rasketel päevadel. Me täname Sind selle eest. Sa kutsusid ta nüüd meie keskelt ära. Vaata tema peale oma halastuses ja ole meiega meie leinas. Aita meid kõiki meie viimsel tunnil. Seda palume Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.
3. Kõigeväeline Jumal, kes Sa meid siia maailma saadad ja meid taas tagasi kutsud oma õiglase tahte kohaselt. Me kummardame aukartuses Sinu pühaduse ees, milles Sa meid juhid meie eluteel. Me täname Sind südamest kõigi vaimulike andide eest, mida Sa lahkunule tema elupäevadel kinkisid: ristimise eest, millega Sa teda kutsusid lunastusele; sõna eest, millega teda õpetasid ja toetasid; armulauaanni eest, milles tema usku pääsemisse kinnitasid; Sinu armastava ligioleku eest, mis teda puudutas palves ja tänus. Me täname Sind kõige eest, mida lahkunu oma ajalikus elus on tohtinud kinkida omastele, sõpradele, kaasinimestele neist andidest, mida Sina talle olid andnud. Lase tema mälestust õnnistusega meenutada elavate hulgas ja ole talle armuline kohtupäeval. Sinu armu ja halastust palume kõigile, kes oma eluteed siin jätkavad, et nad tunneksid Sind, Isa taevas, kes Sa meie üle alati valvad. Leevenda kurbust, mida me tunneme meile armsa inimese lahkumise pärast, ja muuda meie valu igatsuseks taaskohtumise järele Sinu taevases riigis.

K Aamen.

Kui järgneb puusärgi viimine hauale, võib siinkohal lugeda ka Meie Isa palve.

III. JUMALAGAJÄTMINE

9. Huvastijätt

Vaimulik kutsub matuselisi lahkunuga huvasti jätma, öeldes näiteks:

P Lootes Jumala peale, oleme üheskoos palvetanud *NN*-i pärast ja nüüd *viime ta hauda oma asemele/jätame temaga huvasti*. Temast lahkumises on kurbust, kuid meie lohutus on selles, et Jumala töotuse kohaselt on meil võimalus teda taas näha, kui Jumal kogub meid jälle kokku oma kuningriigis. Selles usus ja lootuses usaldame tema Jumala halastuse hoolde.

või

Me jätame *NN*-iga huvasti. Igaüks, kes teda on armastanud ja temast lugu pidanud, pidagu seda armastust ja lugupidamist ikka kalliks. Keda tema on armastanud, olgu tänulik kõige armastuse eest. Kes talle on võlgu jäänud armastust sõnade või tegude poolest, palugu Jumalat andeksandmise pärast. Ja kellele tema on ehk valu teinud, andestagu talle, nagu Jumal meile andestab, kui meie Teda palume. Jätkem nõnda rahu ja tänades temaga huvasti ning usaldagem ta Jumala halastuse hoolde.

või

Me jätame nüüd *NN*-iga huvasti ja usaldame ta Jumala, meie Looja ja Lunastaja halastuse hoolde.

Vaikushetk.

10. Jumala kätte usaldamine

Vaimulik sirutab käe/käed puusärgi kohale, öeldes:

P Taevane Isa, oma väe läbi andsid Sa meile elu.

Oma armastuse läbi kingid Sa meile igavese elu Jeesuses Kristuses.

Me usaldame *N*-i Sinu kätte

usus Sinu Pojasse Jeesusesse Kristusesse, meie Issandasse,

kes suri ja tõusis üles meie päästmiseks

ning nüüd elab ja valitseb

koos Sinuga ja Püha Vaimuga igavesti.

või

Sinu kätte, halastaja Isa, me usaldame N-i
 lootuses, et Sa Jeesuse kaudu äratad ta üles
 viimsel päeval koos kõigi nendega,
 kes Kristuses on uinunud.

Vii temas lõpule, mida Sina pühas ristimises oled alustanud
 ja kingi talle igavene rahu
 Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

K Aamen.

Kui järgneb puusärgi viimine hauale, jätkab vaimulik:

P Issand õnnistagu ✠ sinu väljaminemist ja sinu sissetulemist
 nüüd ja igavesti.

11. Matmine

Matmissõnad öeldakse siinkohal või haulal.

Kui puusärg viiakse kirikust/kabelist tuhastamisele, öeldakse matmissõ-
 nad alati siinkohal. Sel juhul lõpeb talitus Meie Isa palve ja õnnistamisega.

Vaimulik tõstab puusärgile kolm korda mulda, öeldes samal ajal lause-
 kaupa:

P NN, mullast oled sina võetud.
 Mullaks pead sina saama.
 Mullast äratab sind Issand Jeesus Kristus
 viimsel päeval.

12. Meie Isa

P Jeesuse nimel meie palume:

Kõik koos:

**Meie Isa, kes Sa oled taevas.
 Pühitsetud olgu Sinu nimi. Sinu riik tulgu.
 Sinu tahtmine sündigu nagu taevas,
 nõnda ka maa peal.
 Meie igapäevast leiba anna meile tänapäev.
 Ja anna meile andeks meie võlad,
 nagu meiegi andeks anname oma võlglastele.
 Ja ära saada meid kiusatusse,
 vaid päästa meid ära kurjast.
 Sest Sinu päralt on riik ja vägi ja au igavesti.
 Aamen.**

13. Õnnistamine

P Issand õnnistagu *sind/meid* ja hoidku *sind/meid!*
 Issand lasku oma pale paista *sinu/meie* peale
 ja olgu *sulle/meile* armuline!
 Issand tõstku oma pale *sinu/meie* üle
 ja andku *sulle/meile* rahu!
 Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Aamen.

14. Laul

Koguduselaul või muusikapala.

Pärast lõpulaulu võivad matuselised puusärgi juures lahkunuga isiklikult hüvasti jätta.

15. Protsessioon hauale

Puusärk viiakse protsessioonis hauale ja lastakse hauda. Protsessiooni ajal või hauale jõudes võib olla koguduselaul või muusikapala.

Kui matmissõnad öeldi juba kirikus/kabelis, siis haulal jätkub talitus muldasängitamise korra järgi. Matmissõnad jäävad ära. Samuti võivad ära jääda piiblilugemine ja Meie Isa palve.

Tuhastamise puhul lõpeb talitus siinkohal, puusärk saadetakse krematooriumisse ja matuselised lahkuvad kirikust/kabelist.

IV. MULDasÄNGITAMINE

16. Haa õnnistamine/Palve haulal

Puusärk lastakse hauda. Vaimulik palvetab enne või pärast puusärgi haudapanekut:

P Palvetagem.

Jumal, Sinu halastuses puhkavad usklige hinged.
 Õnnista ✠ seda hauda ja sea tema kaitsjaks oma püha ingel.
 Vabasta N, kelle ihu siia matame,
 kaduvuse köidikuist, et ta võiks Sinus igavesti rõõmustada
 koos Sinu pühadega Kristuse, meie Issanda läbi,
 kes koos Sinu ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti.

või

Kõigeväeline Jumal,
 Sa oled Jeesuse Kristuse surma ja ülestõusmise läbi
 võitnud surma ja pühitsenud kõigi usklite hauad.
 Lase N-il siin rahu oodata ülestõusmise päeva,
 mil ta saab Sind näha palgest palgesse.
 Sinule olgu kiitus ja au igavesti.

K Amen.

17. Piiblilugemine

Vastavalt tavale ja konkreetsele olukorrale võib siinkohal lugeda ühe või mitu sobivat kirjakohta või piiblisalmi ülestõusmisest ja igavese elu lootusest.

Jeesus ütleb: Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb. Ükski, kes elab ja usub minusse, ei sure alati. (Jh 11:25, 26)

Jeesus ütleb: Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nisuiwa ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja. Kes tahab mind teenida, peab järgnema mulle, ja kus olen mina, sinna saab ka mu teenija. Kes iganes mind teenib, seda austab mu Isa. (Jh 12:24,26)

Keegi meist ei ela ju iseenele ja keegi ei sure iseenele, sest kui me elame, siis elame Issandale, ja kui me sureme, siis sureme Issandale. Kas me nüüd elame või sureme – me oleme Issanda pärast. Selleks on ju Kristus surnud ja saanud jälle elavaks, et Ta oleks nii surnute kui elavate Issand. (Rm 14:7–9)

Nõnda on surnute ülestõusmine: kaduvuses külvatakse, kadumatuses äratatakse üles; autuses külvatakse, kirkuses äratatakse üles; nõtruses külvatakse, väes äratatakse üles; maine ihu külvatakse, vaimne ihu äratatakse üles.

[Aga kui see kaduv riietub kadumatusena ja see surelik riietub surematusega, siis läheb täide sõna, mis on kirjutatud: „Surm on neelatud võidusse! Surm, kus on sinu võit? Surm, kus on sinu astel?” Aga tänu olgu Jumalale, kes meile võidu annab meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi!] (1Kr 15:42b–44a, 54–55, 57)

Me ei ole midagi toonud maailma, nii ei suuda me ka midagi maailmast ära viia. Issand on andnud ja Issand on võtnud; Issanda nimi olgu kiidetud! (1Tm 6:7; Ii 1:21)

Õndsad on surnud, kes nüüdsest peale surevad Issandas! Jah, Vaim ütleb, et nad võivad hingata oma vaevadest, sest nende teod lähivad nendega kaasa. (*Ilm 14:13*)

Ma tean, et mu Lunastaja elab ja Tema jääb viimsena põrmu peale seisma! (*Ii 19:25*)

18. Matmine

Matmissõnad jäävad siinkohal ära, kui need öeldi juba kirikus/kabelis.

P Igavese elu lootuses paneme nüüd meie uinunud *venna/õe* ihu nagu seemneivakese *hauda/mulda*.

või

Ülestõusmise ja igavese elu lootuses paneme
meie uinunud *venna/õe* ihu
Jumala põllumaale/siia rahupaika puhkama.

Vaimulik heidab hauda kolm korda mulda, öeldes samal ajal lausekaupa:

P NN, mullast oled sina võetud.

Mullaks pead sina saama.

Mullast äratab sind Issand Jeesus Kristus viimsel päeval.

19. Meie Isa

Kui Meie Isa palve loeti juba kirikus/kabelis, võib see siinkohal ka ära jääda.

P Jeesuse nimel meie palume:

Kõik koos:

Meie Isa, kes Sa oled taevas.

Pühitsetud olgu Sinu nimi. Sinu riik tulgu.

Sinu tahtmine sündigu nagu taevas, nõnda ka maa peal.

Meie igapäevast leiba anna meile tänapäev.

Ja anna meile andeks meie võlad,

nagu meiegi andeks anname oma võlglastele.

Ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast.

Sest Sinu päralt on riik ja vägi ja au igavesti.

Aamen.

20. Lõpupalve

Enne lõpupalvet võib olla vaikne palvehetk.

P Igavene rahu anna talle, Issand,
ja igavene valgus paistku talle.

K Aamen.

21. Mullapanek matuseliste poolt

Matuselised heidavad hauda kolm peotäit mulda. Selle ajal või järel võib olla koguduselaul või muusikapala. Järgneb hauakääpa tegemine või kaane asetamine hauale. Hauale asetatakse pärjad (ja öeldakse järelehüüded), süüdatakse küünlad. Vaimulik või keegi teine asjaosaline ütleb teadaande peielaua ja mälestamise kohta; võib pidada ka lühikese kõne ja/või palve, laulda laulu.

22. Õnnistamine ja läkitamine

P Jumala rahu, mis on ülem kui kogu mõistmine,
hoidku *teid/meie* südamed ja mõtted Kristuses Jeesuses. (Fl 4:7)
Õnnistagu *teid/meid* kõigeväeline Jumal –
Isa ja Poeg ja ✠ Püha Vaim.

või

Rahu Jumal, kes igavese lepingu verega on surnuist üles toonud
lammaste suure Karjase, meie Issanda Jeesuse,
valmistagu teid kõiges heas tegema Tema tahtmist
ja saatku korda meie sees, mis on Tema silmis meelepärane,
Jeesuse Kristuse läbi, kellele olgu kirkus igavesti. (Hb 13:20–21)
Õnnistagu *teid/meid* kõigeväeline Jumal –
Isa ja Poeg ja ✠ Püha Vaim.

või

Issand õnnistagu *sind/meid* ja hoidku *sind/meid!*
Issand lasku oma pale paista *sinu/meie* peale
ja olgu *sulle/meile* armuline!
Issand tõstku oma pale *sinu/meie* üle ja andku *sulle/meile* rahu!
Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Aamen.

P Minge Jumala rahus.

K Tänu olgu Jumalale.

Urni haudapanek

Urni viiakse protsessioonis hauale. Protsessiooni ajal või hauale jõudes võib olla koguduselaul või muusikapala.

Urni lastakse hauda kohe hauale jõudes või pärast piiblilugemist.

[1. Algusmuusika]

Koguduselaul või muusikapala. Laulu võib laulda ka pärast tervitust.

2. Tervitus

P Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Aamen.

P Issanda rahu olgu teiega.

K Ja sinu vaimuga.

või

P Kristus ütleb: Mina olen Esimene ja Viimne ja Elav.

Ma olin surnud, ning ennäe, ma elan igavesest ajast igavesti ning minu käes on surma ja surmavalla võtmed. (*Ilm 1:17, 18*)

Vaimulik ütleb vabas vormis sissejuhatause.

3. Piiblilugemine

Vaimulik või abiline loeb ühe või mitu sobilikku kirjakohta (vt lk 175 *Piiblilugemine*, lisaks lk 205 *Matuse lugemised ja palved*).

Soovi korral võib pidada siinkohal kõne.

4. Haua õnnistamine/Palve haulal

Urni asetatakse hauda, kui see ei toimunud juba alguses. Vaimulik palvetab enne või pärast puusärgi haudapanekut:

P Palvetagem.

Jumal, Sinu halastuses puhkavad usklike hinged.

Õnnista ✠ seda hauda ja sea tema kaitsjaks oma püha ingel.

Vabasta N, kelle ihu siia matame,

kaduvuse köidikuist, et ta võiks Sinu igavesti rõõmustada

koos Sinu pühadega Kristuse, meie Issanda läbi,

kes koos Sinuga ja Püha Vaimuga elab ja valitseb igavesti.

või

Kõigeväeline Jumal,
Sa oled Jeesuse Kristuse surma ja ülestõusmise läbi
võitnud surma ja pühitsenud kõigi uskllike hauad.
Lase N-il rahun oodata ülestõusmise päeva,
mil ta saab Sind näha palgest palgesse.
Sinule olgu kiitus ja au igavesti.

K Aamen.

5. Meie Isa

P Jeesuse nimel meie palume:

Kõik koos:

**Meie Isa, kes Sa oled taevas.
Pühitsetud olgu Sinu nimi. Sinu riik tulgu.
Sinu tahtmine sündigu nagu taevas, nõnda ka maa peal.
Meie igapäevast leiba anna meile tänapäev.
Ja anna meile andeks meie võlad,
nagu meigi andeks anname oma võlglastele.
Ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast.
Sest Sinu päralt on riik ja vägi ja au igavesti.
Aamen.**

6. Lõpupalve

Enne lõpupalvet võib olla vaikne palvehetk.

Siinkohal võib pidada ka vaba palve tänu- ja eestpalvetega.

P Igavene rahu anna talle, Issand,
ja igavene valgus paistku talle.

K Aamen.

7. Mullapanek matuseliste poolt

Matuselised heidavad hauda kolm peotäit mulda. Selle ajal või järel võib olla koguduselaul või muusikapala. Järgneb hauakääpa tegemine või kaane asetamine hauale. Hauale asetatakse pärjad (ja öeldakse järelehüüded), süüdatakse küünlad. Vaimulik või keegi teine asjaosaline ütleb teadaande peielaua ja mälestamise kohta; võib pidada ka lühikese kõne ja/või palve, laulda laulu.

8. Õnnistamine ja läkitamine

P Jumala rahu, mis on ülem kui kogu mõistmine,
hoidku *teie/meie* südamed ja mõtted Kristuses Jeesuses. (Fl 4:7)

Õnnistagu *teid/meid* kõigeväeline Jumal –
Isa ja Poeg ja ✠ Püha Vaim.

või

Rahu Jumal, kes igavese lepingu verrega on surnuist üles toonud
lammaste suure Karjase, meie Issanda Jeesuse,
valmistagu teid kõiges heas tegema Tema tahtmist
ja saatku korda meie sees, mis on Tema silmis meelepärane,
Jeesuse Kristuse läbi, kellele olgu kirkus igavesti. (Hb 13:20–21)
Õnnistagu *teid/meid* kõigeväeline Jumal –
Isa ja Poeg ja ✠ Püha Vaim.

või

Issand õnnistagu *sind/meid* ja hoidku *sind/meid!*
Issand lasku oma pale paista *sinu/meie* peale
ja olgu *sulle/meile* armuline!
Issand tõstku oma pale *sinu/meie* üle ja andku *sulle/meile* rahu!
Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Aamen.

P Minge Jumala rahu.

K Tänu olgu Jumalale.

[9. Lõpumuusika]

Koguduselaul või muusikapala.

Matusemissa

Jumalateenistus toimub missa korra järgi, millele lisatakse järgnevad kohad.

Päeva palve

Päeva palvena kasutatakse järgnevat palvet või matusetalituse alguspalvet.

L Kõigeväeline Jumal, taevane Isa,
Sinu Poeg Jeesus Kristus on oma kannatuse ja ülestõusmisega
saavutanud surma üle võidu.

Sina oled Ta pannud elavate ja surnute Issandaks.

Aita meid ja kõiki Kristusesse ristituid
elada ülestõusmise ja igavesse elu lootuses.

Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi,

kes koos Sinuga Püha Vaimu ühtsuses
elab ja valitseb igavesest ajast igavesti.

või

Kõigeväeline Jumal, Sina oled oma Poja kannatuse
ja ülestõusmisega avanud meile tee igavesse ellu.

Aita meil kõigest hingest Teda usaldada.

Lohuta meid oma sõnaga ja kingi kord Sinu juures jäädav rõõm.

Seda palume Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

(Vaimuliku matusel)

L Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa,
me täname Sind, et Sa kutsusid N-i
oma Kirikut sõna ja sakramendiga teenima.
Lase õnnistuseks olla, mida ta Sinu nimel on meie keskel teinud.
Lohuta kõiki leinajaid ja ühenda meid sinu teenimise osaduses
Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Esimene ja teine piiblitlugemine

Loetakse üks või mitu sobilikku kirjakohta (vt lk 205 *Matuse lugemised ja palved*).

Võib kasutada ka kirikuaasta lugemisi.

Lugemiste vahel või järel võib olla koguduselaul või muusikapala.

Evangeelium

Loetakse sobiv evangeeliumitekst (vt lk 205 *Matuse lugemised ja palved*). Võib kasutada ka kirikuaasta evangeeliumi.

Kirikupalve

Vt lk 207 *Eestpalved*

Prefatsioonipalve

L Tõesti, see on õige ja hea,
et me igal ajal ja kõigis paigus täname Sind,
püha Issand, kõigeväeline Isa, igavene Jumal,
Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Tema on kannatanud surma meie eest
ja oma ülestõusmisega avanud meile tee igavesse ellu.

Sellepärast ülistame koos inglite
ja kõigi pühade hulgaga Sinu nime
ja laulame Sinule kiituselaulu:

või

Tõesti, see on õige ja hea,
et me igal ajal ja kõigis paigus täname Sind,
püha Issand, kõigeväeline Isa, igavene Jumal,
Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

Tema on tulnud maailma õndsaks tegema.
Oma surma ja ülestõusmisega võitis Ta surma
ja tõi meile igavese elu lootuse.
Sellepärast ülistame koos inglite
ja kõigi pühade hulgaga Sinu nime
ja laulame Sinule kiituselaulu:

või: ülestõusmisaja/kirikuaasta lõpu prefatsioonipalve

Palve pärast armulauda

L Kõigeväeline, igavene Jumal,
Sinu Poeg on murdnud surma võimu
ja on meile seadnud armulaua surematuse allikaks.
Lase meil koos kõigi usklikega
viimsel päeval üles tõusta igaveseks eluks
Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

või

Igavene Jumal, me täname Sind,
et Sa oled meid oma Pojaga osadusse liitnud
ja andnud meile teemoona igavesse ellu.
Luba meil üheskoos Sinu teenija N-iga
kord osa saada Sinu taevasest lauast.
Seda palume Jeesuse Kristuse, ülestõusnud Issanda läbi.

Palvele järgneb jumalagajätmise osa (vt lk 184 *Jumalagajätmine*).

Lapse matus

Puusärk on paigutatud kirikusse/kabelisse/koju oma kohale. Enne matusetalitu-
se algust, kui matuselised kogunevad, on võimalust mööda oreli- või muud
instrumentaalmuusikat.

I. SISSEJUHATUS

1. Algusmuusika

Koguduselaul või muusikapala. Laulu võib laulda ka pärast tervitust.

2. Tervitus

P Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Amen.

P [Üles tõusnud ja surma võitnud] Issanda rahu olgu teiega.

K Ja sinu vaimuga.

või

P Jeesus ütleb: Tulge minu juurde kõik, kes olete vaevatud ja koor-
matud, ja mina annan teile hingamise! (Mt 11:28)

või

P Issand ütleb: Ära karda, sest ma olen sind lunastanud, ma olen sind
nimepidi kutsunud, sa oled minu päralt! (Js 43:1)

Vaimulik ütleb vabas vormis sissejuhatuse.

3. Alguspalve

Loetakse või laudakse psalm ja/või vaimulik peab palve.

A: Psalm

Üks järgnevatest psalmidest. Psalmidest võib valida lühemaid sobivaid katkeid.
Võib kasutada ka kirikuaasta kohaseid või muid psalme.

Psalm 23 Issand on mu karjane, mul pole millestki puudust

Issand on mu karjane, mul pole millestki puudust.

Haljale aasale paneb Ta mind lebama,

hingamisveele saadab Ta mind; Tema kosutab mu hinge.

Ta juhib mind õiguse rööbastesse oma nime pärast.

Ka kui ma kõnniksin pimedas orus, ei karda ma kurja,
sest Sina oled minuga; Su karjasekepp ja Su sau,
need trööstivad mind.

Sa katad mu ette laua mu vastaste silma all;

Sa võiad mu pead õliga, mu karikas on pilgeni täis.

Ainult headus ja heldus järgivad mind kõik mu elupäevad
ja ma jään Issanda kotta eluajaks.

Psalm 25 Issand, Sinu poole ma tõstan oma hinge

Issand, Sinu poole ma tõstan oma hinge.

Mu Jumal, Sinu peale ma loodan, ärgu ma jäägu häbisse;
ära lase mu vaenlasi rõõmust hõisata minu pärast!

Issand, anna mulle teada oma teed, õpeta mulle oma teeradu!

Juhi mind oma tõeteel ja õpeta mind;

sest Sina oled mu pääste Jumal, Sind ma ootan kogu päeval!

Ahastused täidavad mu südame;

tõmba mind välja mu kitsikustest!

Hoia mu hinge ja kisu mind välja;

ärgu ma jäägu häbisse, sest ma otsin pelgupaika Sinu juures!

Psalm 42:2–4, 6–10, 12 Mu hing januneb Jumala järele. Millal ma näen Jumala palet?

Otsekui hirm igatseb veeojade järele,

nõnda igatseb mu hing Sinu juurde, Jumal!

Mu hing januneb Jumala järele, elava Jumala järele;

millal ma tulen ja näen Jumala palet?

Mu silmavesi on mulle leivaks ööd ja päevad,

sest mu vastu öeldakse kogu päev: „Kus on su Jumal?”

Miks sa oled nii rõhutatud, mu hing, ja nii rahutu mu sees?

Oota Jumalat, sest ma tahan Teda veel tänada

Ta palge abi eest!

Mu Jumal, mu hing on rõhutatud mu sees!

Seepärast ma tuletan Sind meelde.

Sügavus hüüab sügavusele Sinu koskede kohisemises;

kõik Su veevood ja Su lained käivad minust üle.

Päeval annab Issand käsu oma heldusele

ja öösel kostab minu laul Temale, palve mu elu Jumala poole.

Ma ütlen Jumalale, oma kaljule:

„Mispärast Sa oled mu unustanud?

Mispärast ma pean käima kurvalt oma vaenlase surve all?”

Miks sa oled nii rõhutatud, mu hing, ja nii rahutu mu sees?
Oota Jumalat, sest ma tahan Teda veel tänada,
oma abi ja oma Jumalat!

Psalmi võib lõpetada:

P Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule.

K Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb
igavesest ajast igavesti. Aamen.

B: Palve

P Palvetagem.

Jumal, meie Isa, Sinu armas Poeg
võttis lapsed oma sülle ja õnnistas neid.
Kingi meile usku ja jõudu, et jaksame usaldada N-i
Sinu igavese armastuse hoolde.
Võta meid kõiki kord oma kuningriiki,
Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

K Aamen.

II. SÕNA JA PALVE

4. Piiblilugemine

Vaimulik või abiline loeb ühe või mitu sobilikku kirjakohta (vt lisaks lk 205 *Matuse lugemised ja palved*). Võib kasutada ka kirikuaasta lugemisi.

Lugemiste vahel või järel võib olla koguduselaul või muusikapala.

[P/E Kuulgem Jumala sõna.]

Jesaja 55:8–9 Minu mõtted ei ole teie mõtted

Minu mõtted ei ole teie mõtted, ja teie teed ei ole minu teed, ütleb Issand. Sest otsekui taevad on maast kõrgemal, nõnda on minu teed kõrgemad kui teie teed, ja minu mõtted kõrgemad kui teie mõtted.

1. Johannese 3:1a, 2 Jumala lapsed

Vaadake, kui suure armastuse Isa on meile andnud: meid hüütakse Jumala lasteks ja need me olemegi! Armsad, me oleme nüüd Jumala lapsed, ja veel ei ole saanud avalikuks, kes me ükskord oleme. Me teame, et kui Kristus saab avalikuks, siis me oleme Tema sarnased, sest siis me näeme Teda, nii nagu Ta on.

Matteuse 18:1–4, 10 Kes on suurim?

Selsamal tunnil astusid jüngrid Jeesuse juurde ja küsisid: „Kes küll on suurim taevariigis?” Ja Jeesus kutsus ühe lapse, pani nende keskele seisma ja ütles: „Tõesti, ma ütlen teile, kui te ei pöördu ega saa kui lapsed, ei pääse te taevariiki! Kes nüüd iseennast alandab selle lapse taoliseks, see on suurim taevariigis. Vaadake ette, et te ühtainustki neist pisikestest ei põlgaks, sest ma ütlen teile, et nende inglid taevas näevad alati minu Isa palet, kes on taevas!”

Johannese 10:14–15, 27–29 Hea karjane

Jeesus ütleb: Mina olen hea karjane ja tunnen omi ja minu omad tunnevad mind, nõnda nagu Isa tunneb mind ja mina tunnen Isa, ning annan oma elu lammaste eest. Minu lambad kuulevad minu häält ja mina tunnen neid ja nad järgnevad mulle ning ma annan neile igavese elu ja nad ei hukku iialgi ning keegi ei kisu neid minu käest. Minu Isa, kes on suurim kõigest, on nad mulle andnud, ja keegi ei suuda neid kiskuda Isa käest.

5. Kõne**[6. Laul]****7. Eestpalved**

P Palvetagem.

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, Sa oled selle *lapse/N-i* nii vara meie keskelt ära kutsunud.

(Ristitud lapse puhul)

Me täname Sind, et Sa oled pühas ristimises tema oma lapseks nimetanud. Täname kõige rõõmu eest, mida Sa selle lapse kaudu oled meil lasknud kogeda.

(Enne ristimist surnud lapse puhul)

Ta suri enne, kui jõudsime tema tuua ristimise armust osa saama. Me paneme oma lootuse Sinu piiritule armastusele ja palume: lase tal sellegipoolest olla Sinu laps.

Lohuta leinavaid vanemaid ja omakseid. Ära lase meil Sinu juurest eksida ja ära jäta meid meie murega üksi. Aita meil usaldada Sinu

tahet ka siis, kui me seda ei mõista. Tugevda meie usku, lase oma sõnal meie südames kasvada ja valmista meid selleks päevaks, kui Kristus tagasi tuleb. Ühenda meid siis Sinule taevast ülistust toovate laste perega.

või

(surnult sündinud lapse puhul)

Armuline Jumal, me ei mõista, miks see väike laps ei saanud elavana meie keskele sündida. Usume siiski, et ta on Sinu inglite varju all. Me ulatame ta Sinu isasülle ja palume: ole vanemate, kogu pere, vanavanemate ja sugulaste lähedal nende leinas. Lohuta neid, kui valusad küsimused võtavad võimust. Kingi jõudu tulevateks päevadeks. Kuule meid oma Poja Jeesuse Kristuse pärast.

K Amen.

Kui järgneb puusärgi viimine hauale, võib siinkohal lugeda ka Meie Isa palve.

III. JUMALAGAJÄTMINE

8. Huvastijätt

Vaimulik kutsub matuselisi lahkunuga huvasti jätma, öeldes näiteks:

P Me jätame nüüd *selle lapsega/N-iga* huvasti ja usaldame ta Jumala armastuse hoolde.

Vaikushetk.

9. Jumala kätte usaldamine

Vaimulik sirutab käe/käed puusärgi kohale, öeldes:

P Sinu kätte, halastaja Isa, me usaldame oma *armsa lapse/väikese N-i*. Siruta oma isakäed ja võta ta vastu õndsuse rahusse koos kõigi Sinu lastega igaviku valguses.

K Amen.

Kui järgneb puusärgi viimine hauale, jätkab vaimulik:

P Issand õnnistagu ✠ sinu väljaminemist ja sinu sissetulemist nüüd ja igavesti.

10. Matmine

Matmissõnad öeldakse siinkohal või haul. Kui puusärk viiakse kirikust/kabelist tuhastamisele, öeldakse matmissõnad alati siinkohal. Sel juhul lõpeb talitus Meie Isa palve ja õnnistamisega.

Vaimulik heidab hauda kolm korda mulda, öeldes samal ajal lausekaupa:

P *N*, mullast oled sina võetud.
 Mullaks pead sina saama.
 Mullast äratab sind Issand Jeesus Kristus
 viimsel päeval.

11. Meie Isa

P Jeesuse nimel meie palume:

Kõik koos:

**Meie Isa, kes Sa oled taevas.
 Pühitsetud olgu Sinu nimi. Sinu riik tulgu.
 Sinu tahtmine sündigu nagu taevas,
 nõnda ka maa peal.
 Meie igapäevast leiba anna meile tänapäev.
 Ja anna meile andeks meie võlad,
 nagu meiega andeks anname oma võlglastele.
 Ja ära saada meid kiusatusse,
 vaid päästa meid ära kurjast.
 Sest Sinu päralt on riik ja vägi ja au igavesti.
 Aamen.**

12. Õnnistamine

P Issand õnnistagu *sind/meid* ja hoidku *sind/meid!*
 Issand lasku oma pale paista *sinu/meie* peale
 ja olgu *sulle/meile* armuline!
 Issand tõstku oma pale *sinu/meie* üle
 ja andku *sulle/meile* rahu!
 Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Aamen.

13. Laul

Koguduselaul või muusikapala.

Pärast lõpulaulu võivad matuselised puusärgi juures lahkunuga isiklikult hüvasti jätta.

14. Protsessioon hauale

Puusärk viiakse protsessioonis hauale ja lastakse hauda. Protsessiooni ajal või hauale jõudes võib olla koguduselaul või muusikapala.

Kui matmissõnad öeldi juba kirikus/kabelis, siis haulal jätkub talitus muldasängitamise korra järgi. Matmissõnad jäävad ära. Samuti võivad ära jääda piiblilugemine ja Meie Isa palve.

Tuhastamise puhul lõpeb talitus siinkohal, puusärk saadetakse krematooriumisse ja matuselised lahkuvad kirikust/kabelist.

IV. MULDasÄNGITAMINE

15. Haa õnnistamine/Palve haulal

Puusärk lastakse hauda. Vaimulik palvetab enne või pärast puusärgi haudapanekut:

P Palvetagem.

Kõigeväeline Jumal, Sinu Poeg suri kannatades ristil.

Ta lebas hauas ja pühitses nõnda meiegi hauad rahuasemeks.

Õnnista ✠ seda hauda, kuhu asetame *selle lapse/N-i*.

Lase tal rahus oodata ülestõusmise päeva.

Lase tal siis koos kõigi Sinu lastega osa saada igavesest rõõmust

Jeesuse Kristuse läbi, kes koos Sinuga Püha Vaimu ühtsuses

elab ja valitseb igavesest ajast igavesti.

K Aamen.

16. Piiblilugemine

Psalm 103 Halastaja ja armuline on Issand

Halastaja ja armuline on Issand, pikameelne ja rikas heldusest.

Otsekui isa halastab laste peale,

nõnda halastab Issand nende peale, kes Teda kardavad.

Sest Ta teab, millist tegu me oleme;

Tal on meeles, et oleme põrm.

Inimese elupäevad on nagu rohi:

ta õitseb nõnda nagu õieke väljal;

kui tuul temast üle käib, ei ole teda

ja tema ase ei tunne teda enam.

Aga Issanda heldus on igavesest igavesti nendele,

kes teda kardavad, ja Tema õigus jääb laste lastele.

17. Matmine

Matmissõnad jäävad siinkohal ära, kui need öeldi juba kirikus/kabelis.

P Me oleme N-i usaldanud Jumala armastuse hoolde ja paneme tema ihu mulda.

Vaimulik heidab hauda kolm korda mulda, öeldes samal ajal lausekaupa:

P N, mullast oled sina võetud.

Mullaks pead sina saama.

Mullast äratab sind Issand Jeesus Kristus viimsel päeval.

või

(surnult sündinud või enne ristimist surnud lapse puhul)

P Me oleme N-i usaldanud Jumala armastuse hoolde.

Taevane Isa võtku see laps oma riiki ja juhatagu igavesse ellu, andku talle rõõm ja õndsus.

18. Meie Isa

Kui Meie Isa palve loeti juba kirikus/kabelis, võib see siinkohal ka ära jääda.

P Palvetagem kui armastava Jumala lapsed Jeesuse õpetatud sõnadega:

Kõik koos:

Meie Isa, kes Sa oled taevas.

Pühitsetud olgu Sinu nimi. Sinu riik tulgu.

Sinu tahtmine sündigu nagu taevas, nõnda ka maa peal.

Meie igapäevast leiba anna meile tänapäev.

Ja anna meile andeks meie võlad,

nagu meiegi andeks anname oma võlglastele.

Ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast.

Sest Sinu päralt on riik ja vägi ja au igavesti.

Aamen.

19. Lõpupalve

Enne lõpupalvet võib olla vaikne palvehetk.

P Igavene rahu anna talle, Issand, ja igavene valgus paistku talle.

K Aamen.

20. Mullapanek matuseliste poolt

Algab haua kinniajamine. Esmalt heidavad matuselised hauda kolm peotäit mulda. Selle ajal või järel võib olla koguduselaul või muusikapala.

Järgneb hauakääpa tegemine või kaane asetamine hauale. Seejärel asetatakse hauale pärjad (ja öeldakse järelehüüded), süüdatakse küünlad.

Vaimulik või keegi teine asjaosaline ütleb teadaande peielaua ja mälestamise kohta; võib pidada ka lühikese kõne ja/või palve, laulda laulu.

21. Önnistamine ja läkitamine

P Rahu Jumal, kes igavese lepingu verega on surnuist üles toonud lammaste suure Karjase, meie Issanda Jeesuse, valmistagu teid kõiges heas tegema Tema tahtmist ja saatku korda meie sees, mis on Tema silmis meelepärane, Jeesuse Kristuse läbi, kellele olgu kirkus igavesti. (*Hb 13:20–21*)
 Önnistagu *teid/meid* kõigeväeline Jumal –
 Isa ja Poeg ja ✠ Püha Vaim.

või

Issand önnistagu *sind/meid* ja hoidku *sind/meid!*

Issand lasku oma pale paista *sinu/meie* peale

ja olgu *sulle/meile* armuline!

Issand tõstku oma pale *sinu/meie* üle ja andku *sulle/meile* rahu!

Isa ja Poja ja ✠ Püha Vaimu nimel.

K Aamen.

P Minge Jumala rahus.

K Tänu olgu Jumalale.

Matuse lugemised ja palved

Psalmid

- Psalm 23 *Issand on mu karjane, mul pole millestki puudust*
- Psalm 25:1, 2a, 4, 6, 7bc, 17–18, 20–21 *Issand, Sinu poole ma tõstan oma hinge*
- Psalm 27:1, 4, 7, 9, 13 *Issand on mu valgus ja mu pääste, keda ma peaksin kartma?*
- Psalm 31:2–6 *Issand, Sina oled mu kalju ja mu mäelinnus*
- Psalm 39:5–8, 13 *Issand, anna mulle teada mu elu ots ja mu päevade mõõt*
- Psalm 42:2, 3, 6 *Mu hing januneb Jumala järele; millal ma näen Jumala palet?*
- Psalm 46:2–8 *Jumal on meie varjupaik ja tugevus*
- Psalm 63:2–5, 8–9 *Jumal, Sinu järele januneb mu hing*
- Psalm 69:2, 3, 6, 14–19, 21b, 30, 33 *Päästa mind, Jumal (ENESETAPJA MATUS)*
- Psalm 73:23–26, 28 *Minu õnn on, et ma olen Jumalale ligi*
- Psalm 90:1–6, 10, 12 *Õpeta meid meie päevi arvestama, et me saaksime targa südame!*
- Psalm 103:(2–4) 8, 10, 13–18 *Halastaja ja armuline on Issand (LAPSE MATUS)*
- Psalm 118:5, 8, 9, 14–17, 19–20 *Issand on mu tugevus ja mu kiituslaul*
- Psalm 121:1–8 *Abi tuleb mulle Issanda käest, kes on teinud taeva ja maa*
- Psalm 122:1–9 *Me läheme rõõmuga Issanda kotta*
- Psalm 130:1–8 *Põhjatuist sügavusist hüüan ma Sinu poole, Issand!*
- Psalm 139:1–3 (4–12) (13–16) 17–18 *Issand, Sa uurid mind läbi ja tunnend mind*
- Psalm 143:1–2, 5–6, 8, 10 *Issand, kuule minu palvet*

Piiblilugemised

- Iiob 14:1–2 *Inimelu kaduvus (LAPSE MATUS)*
- Iiob 19:23–27a *Ma tean, et mu Lunastaja elab*
- Koguja 3:1–4 (5–8) 9–11 *Igal asjal on oma aeg*
- Jesaja 25:8–9 *Issand neelab surma igaveseks ajaks*
- Jesaja 40:6–9 *Julgustussõnad Jumala rahvale*
- Jesaja 40:27–31 *Issand ei väsi ega tüdi*
- Jesaja 43:1b–3a *Ära karda, sest ma olen sind lunastanud*
- Jesaja 49:15–16 *Issand ei unusta kedagi (LAPSE MATUS)*
- Jesaja 53:4–8a, 11 *Karistus oli Tema peal, et meil oleks rahu*
- Jesaja 55:8–9 *Issanda mõtted on kõrgemad kui meie mõtted (LAPSE MATUS)*
- Jesaja 61:1–3 *Issand on mind läkitanud viima rõõmusõnumit alandlikele*
- Nutulaulud 3:22–26, 31–33 *Lootus Jumala halastusele*
- Roomlastele 5:(1–4) 5–11 *Kristus on meid lepitanud Jumalaga*

- Roomlastele 5:17–21 *Elu tuleb Kristuse läbi*
- Roomlastele 6:3–9 (10–11) *Ühendus Kristusega vabastab patust*
- Roomlastele 8:14–17 *Jumala lapsed*
- Roomlastele 8:31–35, 37–39 *Miski ei suuda meid lahutada Jumala armastusest*
- Roomlastele 14:7–8 *Me elame ja sureme Issandale*
1. Korintlastele 13:8–10, 12–13 *Kui tuleb täiuslik, kõrvaldatakse poolik*
1. Korintlastele 15:(12–19) 20–26 (27–28) *Kristus on toonud ülestõusmise*
1. Korintlastele 15:42–49 *Surnute ülestõusmise saladus*
1. Korintlastele 15:51–57 (58) *Surm on ära võidetud*
2. Korintlastele 4:14–18 *Kristlikust lootusest*
2. Korintlastele 5:1 (2–5) 6–10 *Igatsus taevase kodu järele (VIGIILIA)*
- Filiplastele 3:20–21 *Meie kodu on taevas*
- Koloslastele 3:1–4 *Mõtlege sellele, mis on ülal*
1. Tessalooniklastele 4:13–14, 18 *Surnute olukorrast*
2. Timoteosele 2:8–13 *Olgu sul meeles Jeesus Kristus*
1. Peetruse 1:3–9 *Elav lootus*
1. Peetruse 5:6–11 *Usaldage Jumalat ja valvake*
1. Johannese 1:5–10; 2:1–2 *Valguses käimine*
1. Johannese 3:1–2 *Jumala lapsed (LAPSE MATUS; VIGIILIA)*
- Ilmutuse 1:8, 17c–18 *Igavesest ajast igavesti*
- Ilmutuse 7:9–17 *Õigeksmõistetute ülistuslaul*
- Ilmutuse 20:11–15; 21:1 *Viimne kohus*
- Ilmutuse 21:1–7 *Uus taevas ja uus maa*
- Matteuse 5:3–10 *Õndsakskiitmised*
- Matteuse 8:23–27 *Jeesus vaigistab tormi*
- Matteuse 11:25–30 *Koormatud ja vaevatud (LAPSE MATUS)*
- Matteuse 18:1–3 *Kes on suurim? (LAPSE MATUS)*
- Matteuse 25:1–13 *Valvake!*
- Markuse 10:13–16 *Jeesus õnnistab lapsi (LAPSE MATUS)*
- Markuse 13:33–37 *Valvake!*
- Luuka 2:(25–28) 29–32 *Nüüd Sa lased oma sulasel lahkuda rahus*
- Luuka 7:11–16 *Naini noormees*
- Luuka 12:35–40 *Arukad ja arutud sulased (VIGIILIA)*
- Luuka 23:33, 39–43 *Röövid ristil*
- Luuka 23:44, 46; 24:1–6a *Mis te otsite elavat surnute juurest?*
- Johannese 3:16–21 *Jumala Poeg on tulnud Päästjaks*
- Johannese 5:24–29 *Jumala Poja meelevald*
- Johannese 6:35–40 *Isa tahtmine*
- Johannese 6:51–58 *Elav leib*
- Johannese 10:14–15, 27–29 *Hea Karjane*

Johannese 11:(17–20) 21–27 *Ülestõusmine ja elu*

Johannese 12:23–26 (27–38) *Elu armastamisest ja kaotamisest*

Johannese 14:1–6 *Tee, tõde ja elu*

Johannese 17:24–26 *Armastus ühendab Kristusega*

Halleluujasalm

1. Halleluuja! Nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainu-sündinud Poja on andnud, et ükski, kes Temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu! Halleluuja! (*Jh 3:16*)
2. Halleluuja! Meie kodupaik asub taevas, kust me ka ootame Pääst-
jat – Issandat Jeesust Kristust. Halleluuja! (*Fl 3:20*)
3. Halleluuja! Kui me oleme surnud koos Jeesuse Kristusega, siis ka elame koos Jeesuse Kristusega, kui me jääme püsima vaevas. Hal-
leluuja! (*2Tm 2:11–12a*)
4. Halleluuja! Õndsad on surnud, kes nüüdsest peale surevad Issan-
das! Jah, Vaim ütleb, et nad võivad hingata oma vaevadest, sest nende teod lähevad nendega kaasa. Halleluuja! (*Ilm 14:13*)

Palved

Alguspalve/Päeva palve

1. Halastaja Jumal ja Isa, me usume, et Sinu Poeg, kes suri ristil, on üles tõusnud surnuist, esimesena nende hulgast, kes on hauas maganud. Anna, et N, kes on uinunud Kristuses, saaks osa sellest ülestõus-
mise rõõmust. Seda palume Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi, kes koos Sinuga Püha Vaimu ühtsuses elab ja valitseb igavesest ajast igavesti.
2. Issand Jumal, taevane Isa, lohuta kõiki leinajaid ning kinnita neid usus oma Püha Vaimu läbi, et nad võiksid rõõmsas lootuses oodata ülestõusmise päeva, mil kõik usklikud rõõmus üksteist jälle näevad ning igaveses õndsuses kiidavad ja austavad Sind, kes Sa koos Poja ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Eestpalved

3. Igavene Jumal, elu ja surma üle valitseja, me täname Sind kõige eest, mida Sa meie *lahkunule/NN*-ile oled teinud nii headel kui ka raske-
tel aegadel. Me palume Sind, lohuta leinajaid oma püha sõnaga, lase neil alati loota Sinu peale. Kinnita neid usus. Kingi meile tarkust ja

armu targasti kasutada oma eluaega. Juhi meid kahetsema oma pattu, kui oleme halba teinud ja head tegemata jätnud. Anna jõudu järgida Sinu Poja näidatud teed, mis viib meid igavese elu täiusesse. Seda palume Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

4. Püha Jumal, Sina oled seadnud elule oma piirid. Üksnes Sina tead, mis on meie päevade mõõt. Me täname Sind *N*-i elu eest tema maisete teekonna lõpul. Issand, Sina näed meie leina valu. Ole meie ja meie lahkunu lähedal. Aita meil murest läbi minna. Tugevda meid teadmises, et Sina annad abi ja jõudu. Halastaja taevane Isa, Sina oled lasknud oma Pojal Jeesusel Kristusel surra meie pattude eest ja oled Ta äratanud surnuist, et me saaksime Tema läbi igavese elu. Aita meilgi osa saada Kristuse võidust patu ja surma üle. Anna meile tarkust ja jõudu, et me seda aega, mida Sa meile veel tahad kinkida, oskaksime kasutada Sind austades ja teenides, ligimesearmastuseks, iseenda hinge pühitsuseks ja õndsuseks. Kingi meile seda rahu, mis on ülem kui kogu mõistmine. Kinnita meie südant oma sõnaga ja juhata meid teekonnal igavesse ellu. Kuule meie palvet Jeesuse Kristuse, meie Issanda pärast.
5. Igavene Jumal, elu ja surma Issand, me kummardume Sinu tahte alla ja anname oma lahkunu endi keskelt ära. [Me mõtleme Sinu ees vaikuses tema peale. (*vaikus*)] Me täname Sind kõige eest, mida Sa oma isalikus helduses talle oled andnud headel ja rasketel päevadel. Me täname selle eest, et ta meie jaoks on olemas olnud. Võta ta vastu ja vii tema juures lõpuni oma töö. Me palume kõigi lahkunute pärast: lase neil puhata rahus ja ole neile õiglaseks kohtumõistjaks. Lohuta leinajaid ja anna, et nad toetuksid Sinu armastusele. Aita meid, et oleksime valmis, kui Sina meid siit ära kutsud. Vii meid siis taevasesse kirkusesse Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.
6. Igavene Jumal, halastaja taevane Isa, Sina oled *N*-i elu muredest ja võitlustest ära kutsunud. Me täname Sind armu eest, mida oled osutanud temale ja meile. Lohuta leinajaid ja lase neil tunda oma armastuse lähedust. Aita meil kõigil Sinu kojukutseks valmistuda. Lase meil juba siin usus ära tunda elu, mis meid igavikus Sinu juures ootab. Seda palume Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.
7. (*eaka inimese puhul*)
Armuline ja helde Jumal. Sa õnnistasid meie *N*-i pika elueaga ja kutsusid ta nüüd oma rahusse. Me täname kõige juhtimise ja

hoidmise eest. Täname kõige hea eest, mida meie oleme saanud tema käest. Õpeta meid ehitama oma elu Sinu sõnale ja otsima seda, mis on hea, õige ja püsiv. Aita meil loota Sinu armule ja elada Sinu tahte kohaselt. Lase sugupõlvedel kord taas üksteist kohata Sinu juures igavikus Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

8. *(pärast õnnistatud kristlikku elu)*

Armuline ja helde Jumal. Me täname Sind, et Sa võtsid meie uinunud *venna/õe* enesega osadusse püha ristimise läbi ja lasksid temal leida õnne Kristuses. Luba tal nüüd näha, millesse ta meie seas elades uskus. Lohuta kõiki, kes kurvastavad tema lahkumise pärast. Aita meil õppida sellest, mis tema elus oli kaunist ja väärtuslikku. Lase tema usul ja lootusel elavdada ka meie usku Sinusse ja tugevdada igatsust jõuda päralt Sinu taevasesse isamajja, kus me Sind igavesti võime kiita ja ülistada.

9. *(koguduse töötegija puhul)*

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa. Sa oled Jeesuse Kristuse läbi surma ära võitnud ja elu valitsema tõstnud. Me täname Sind, et Sa uinunud *venda/õde* pidasid vääriliseks Sinu kogudust *sõna ja sakramendiga/muusikaga/...* teenima. Õnnista seda, mida ta Sinu teenijana meie keskel külvas, ning heida meelest kõik tema eksimused. Kingi, Issand, meile tarkust ja armu kasutada õigesti aega, mis meil siin maa peal alles on jäänud, juhata meid kahetsema pattu, kurja, mida me oleme teinud, ja head, mida oleme jätnud tegemata. Tugevda meid oma sõna ja sakramendiga, anna meile jõudu järgida Sinu Poja näidatud teed, mis viib igavese elu täiusesse. Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

10. *(palju kannatanud inimese puhul)*

Igavene Isa, elavate ja surnute Issand. Me täname Sind, et Sa meie kristliku *venna/õe* kannatustest ja valust koju võtsid. [Tema kannatuse päevil kinkisid Sa talle jõudu ja pikka meelt ning näitasid talle läbi südamevalu igaviku lootuse valgust.] Sina tunned ka neid meie küsimusi, mis on jäänud vastuseta. Õpeta meid ennast kõigi oma muredega Sinu kätte usaldama. Lohuta leinajaid oma sõnaga ja aita meilgi oma koormat usus ja kannatlikkuses lõpuni kanda. Anna meile võidelda head usuvõitlust ja püsida õiges usus, et pälvida võidukrooni, mille Jeesus Kristus annab viimsel päeval kõigile, kes Teda armastavad.

11. *(noore inimese puhul)*

Issand, selle varase surmaga kustus palju rõõmu ja tulevikulootusi. Aga päästa meid kibestumisest ja aita nõustuda Sinu tahtega ka siis, kui me Sinu tegusid lõpuni mõista ei suuda. Me täname Sind kõige hea ja kauni eest, mida nägime ja tundsume N-is ning saime tema kaudu. Me ülistame Sind ristimise anni eest, milles Sa tema ühendasid igavikuga. Lohuta tema vanemaid, omakseid ja sõpru, ole nende ligi ja aita meil kõigil leida rahu, mis on ülem kui kogu mõistmine. Seda palume Kristuse, meie Issanda läbi.

12. *(äkilise surma korral)*

Kõigeväeline ja igavene Jumal. Me kohkusime N-i äkilise surma pärast. Issand, Sa paiskasid sellega omaksed sügavasse leina. Hoiame meid kibestumast ja anna meile jõudu harjuda selle teadmisega, et teda ei ole enam meie keskel. Me täname kõige eest, mida Sa andsid meile tema läbi. Ole meie lähedal meie leinas. Meie Õn-nistegija kannatus, surm ja ülestõusmine olgu nüüd meie lohutuseks ja lootuseks ning võiduks igaviku väraval. Seda palume Kristuse, meie Issanda läbi.

13. *(vägivalla ohvri puhul)*

Jumal, elu ja surma Issand. Sina näed, kuidas lein ja kibestus mur-ravad meid. Me täname Sind, et Sa kuuled ja mõistad meie ahas-tust, viha ja kibedust. Ole meie keskel ja leevenda meie kaotusvalu. Lohuta meid, kuigi kõik tundub nii tühine. Anna jõudu minna lei-nast läbi, võita mure ja elada edasi. Sinu süütu kannatus, surm ja ülestõusmine toogu ka meile uut elu ja südamerahu. Luba meilgi osa saada igavese elu rõõmust koos Sinu pühadega. Jeesuse Kris-tuse, meie Issanda läbi.

14. *(enesetapja matusel)*

Armuline Jumal, ole meiega leinas ja mures. Ainult Sina tead N-i elu ja surma. Jätame ta Sinu armu hoolde. Sina tead, kui raske võib elu vahel tunduda, Sina tunned meie tundeid ja mõtteid. Kanna meid leinas, et jaksaksime läbi minna murepäevadest. Anna meile oma rahu, mis on ülem kui kogu mõistmine. Me loodame Sinu peale Jeesuse Kristuse, meie Issanda pärast.

15.

P Palugem Issandat meie uinunud NN-i eest, et Jumal oleks talle armuline kohtupäeval, andestaks tema patud ja kingiks talle iga-

vese elu Jeesuses Kristuses, meie Issandas. Palugem Issandat.

K Issand, halasta.

P Anna, et kõik Kristuse surmase ja ülestõusmisse ristitud igapäevases meeleparanduses surevad patule ja virguvad uuele elule ning lähevad Kristusega läbi haua ja surma väravate rõõmurikkale ülestõusmisele. Me palume Sind:

K Kuule meid, armas Issand Jumal.

P Juhata meid siin maisel rännuteel oma Püha Vaimuga, et me oma eluteel käime valguses ja tões kui ausad ja ustavad palverändurid. Me palume Sind:

K Kuule meid, armas Issand Jumal.

P Kingi leinajate südamesse kindlat usaldust Sinu armastuse vastu, et nad annaksid oma mure Sinu hoolde ja võiksid tunda Sinu piiritu armu lohutust. Me palume Sind:

K Kuule meid, armas Issand Jumal.

P Jaga meile kõigile julgust ja usku, et meil piisaks jõudu ees olevatele päevadele vastu minna ja jätkata oma maist teed pühas ning kindlas lootuses. Me palume Sind:

K Kuule meid, armas Issand Jumal.

P Toeta ja valgusta meid, et me ei murduks oma meeleheitel ega eralduks üksindusse, sest Sina oled seadnud inimesed elama üksteise kõrvale, ja Sina tahad, et me õpiksime üksteist hoidma ja armastama. Me palume Sind:

K Kuule meid, armas Issand Jumal.

P Armuline Jumal, Sa läkitasid oma Poja, meie Päästja Jeesuse Kristuse võitma surma ja tooma maailmale igavese elu rõõmusõnumit. Kinnita meie usku, et Tema elab ja meiegi elame, ning et ei surm ega elu, ei praegused ega tulevased asjad suuda meid lahutada Jumala armastusest, mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas, kes koos Sinu ja Püha Vaimuga elab ja valitseb, üks Jumal, nüüd ja igavesti.

K Aamen.

16.

P Kõigeväeline Jumal, Sa liitsid oma rahva üheks koguduseks, oma Poja, meie Issanda Jeesuse Kristuse imeliseks ihuks. Jaga oma valgust ja rahu kirikule nii taevas kui maa peal. Me palume Sind:

K Kuule meid, armas Issand Jumal.

P Palugem kõigi eest, kes on kurvad meie *venna/õe* surma pärast, et Jumal lohutaks neid Jeesuse Kristuse ülestõusmise väe läbi, õpetaks tajuma Tema armastust ka leinas ja Tema ligiolekut kõigi hüljatute ja üksildaste juures. Palugem Issandat.

K Issand, halasta.

P Palugem iseendi eest, kes me oma surmale vastu läheme, et Issand hoiaks meid endaga osaduses kuni meie elu otsani; et Ta ei laseks meid andestamata pattudes surra ja võtaks meid viimse tunni tulles taevase kodu rahuks. Palugem Issandat.

K Issand, halasta.

P Kõigeväeline, igavene Jumal, Sina oled elavate ja surnute Issand ning halastad igäihele, kes Sinu juures pelgupaika otsib. Kingi meile oma rahu, andesta meie süü ja luba ärgata igavesse ellu meie Issanda Jeesuse Kristuse, Sinu Poja läbi, kes surnuist ülestõusnuna elab ja valitseb igavesti.

K Aamen.

Lõpupalve

17. Issand, toeta meid keset eluvaeva, kuni päev veereb ja õhtu jõuab, maailma kära vaikib ning elutöö on lõpule jõudnud. Anna siis oma armus meile rahuga puhata Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.
18. Igavene Jumal ja Isa, Sina oled elavate, mitte surnute Jumal. Sinus elavad kõik usklikud, kes mullas oma asemel puhkavad. Hoia meid Sinu isaliku armu pärast, et surm meid ei hirmutaks, vaid et me püsiksime õiges usus ning meeleparanduses. Aita meid, nii et me kristlikult elame ja kord õndsalt lahkume, rahu magama uinume, Sinu varju all hauas puhkame, kuni Sa meie *hauad/puhkeasemed* avad ja meid igaveseks eluks üles äratad Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.
19. Halastuse Isa ja kõige lohutuse Jumal, igavene ja ustav Issand. Sina käsid meil nutta koos nutjate ja kurbadega, sellepärast palume Sind südamest: lohuta leinajaid selle rõõmsa usu ja kindla lootusega, et *NN* nüüd rahu puhkab ja õnnist ülestõusmist ootab. Nagu põllumees, kes on külvanud seemne põllule, ootab kannatlikult lõikust, nõnda lase ka meil – kuni siin elame – rõõmsalt ja kannatlikult oodata suurt lõikuspäeva, kui kõik Issandas magama uinunud Jumala taevaaitadesse kogutakse. Seal näeme ka

meie, kui usus kindlaks jääme, üksteist jälle ja elame igaveses õndsas osaduses Sinu juures, Jumal Isa ja Poeg ja Püha Vaim, Sa ainus tõeline Jumal, kõrgesti kiidetud igavesti.

20. Jumal, sugupõlved tõusevad ja mööduvad Sinu ees. Sina oled töötajate tugevus, Sina oled usus uinunute puhkepaik. Me meenu-tame kõiki, kes elasid usus ning surid ülestõusmise lootuses, eriti aga meie armsaid, kes siin Sinu rahus puhkavad. Aita meidki, et Sinu Poega järgides käime teel, mis viib igavesse ellu Sinu juures. Kuule meid oma Poja, Jeesuse Kristuse pärast.
21. Taevane Isa, Sina oled Jeesuse Kristuse läbi surma võitnud ja kut-sunud meid oma riiki. Aita meid, et me Sinu Poega järgides käime teel, mis viib igavesse ellu. Seda palume Jeesuse Kristuse, meie Is-sanda läbi.

Peielaud

22. Kõigeväeline Jumal, me täname Sind, et oled meie hulgast lahku-nud *NN-i/väsinud teekäijat* tema elupäevil armulikult hoidnud ja andnud talle [ja tema kaudu ta perele] igapäevast leiba. Täname Sind ka selle leiva eest, millega oled meid siitsaadik toitnud. Me palume Sind, õnnista neid ande, mida siin lauas üheskoos tohime vastu võtta. Anna meile tervist ja jõudu, et me jaksaksime oma tööd teha ja igapäevast elu elada nii, et leib meie laudadel võiks jätkuda.
23. Hea taevane Isa, anna rahu meie südamesse ja lohuta meie hinge, et sellel mälestussöömaajal koos olles oskaksime Sind tänada nen-de andide eest, millega Sa meid igal päeval toidad ja katad. Anna meile see kindel usaldus, et ka elu rasketel hetkedel saame osa Sinu armastusest. Õnnista neid ande, mida siit laualt tohime vastu võt-ta – Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel.
24. Kõigeväeline armuline Jumal, Sinu õnnistus on olnud siitsaadik meiega ja armsatega, kes enne meid on siin maailmas elanud. Tänu Sulle nende andide – ihu- ja vaimutoidu eest, millega oled aegade algusest alates oma rahvast ülal pidanud. Anna meile rahu süda-messe, et siin ajalikus maailmas leiba murdes oskaksime tänus oodata seda söömaaega, millest Sinu rahvana kord osa saame tae-vases isakodus. Selleks õnnista meid ja neid ande, mida siit laualt tohime vastu võtta.

Mälestamine

25. Taevane Isa, me kummardame sellel haul Sinu ette. Sina tead, kuidas siin surm ja kaduvus tõsiselt meile silma vaatab ning lähedase kaotusest tekkinud hingehaavad uuesti lahti rebenevad. Õpeta meid alanduma Sinu tahte ette ja otsima Sinu sõnast jõudu. Ole lähedal, kui üksindus raskelt rõhub ja igatsus N-i järele tekitab rahutust. Hoia meid lootusetuse eest, aita võita kartus ja ahistus, kingi südamesse rahu. Tänu Sulle N-i elu ning ühiste aastate ja päevade eest. Tänu mälestuste eest, mis soojendavad südant ja on meile julgustuseks. Anna jõudu kõrvale panna ja andestada see, mis tekitas arusaamatusi. Sina oled töötanud, et meie ohkamised pole Sinu eest varjul. Sinu sõnale lootes me toome oma vaikse palve Sinu ette. (*vaikus*) Sa oled meil lubanud kohtuda siin ajas. Aita meil kohata üksteist ka igavikus Sinu juures. Aita, et miski ei takistaks meil kuulata ja vastu võtta Sinu kutset igavesse ellu. Anna meile meelearanduse vaimu ja juhi meid õigel teel Sinu nime auks, nii et me võime kord rahu lahkuda ja rõõmuga astuda Sinu palge ette üles tõusnud ja surma võitnud Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.
26. Jumal, meie taevane Isa, Sina annad inimesele elu ja võtad selle jälle tagasi. Tugevda meie usku, et kõik meie päevad on Sinu kätes. Lohuta ja julgusta meid, kui meenutame oma lahkunud *lähedast/lähedasi*... Meie südant puudutab *tema/nende* mälestus ja meie enda elu, meie surm ja Sinu kirkus. Kuule nüüd ka meie vaikset palvet. (*vaikus*) Õpeta meid alati tänus tagasi vaatama ja ususi Sinu taevase kodu poole rändama. Lase meil mure ja igatsuse keskel näha Sinu igavese valguse sära Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

Matmissõnad erijuhtudel

Kasutatakse traditsiooniliste matmissõnade asemel merel toimival matusetalitusel, varem mulda sängitatud lahkunu haul või kui surnukeha on leidmata.

- P Ülestõusmise ja igavese elu lootuses usaldame oma NN-i Jumala halastuse hoolde [ning *anname tema ihu meresügavusse / õnnistame tema rahupaika*].
 Jumal olgu talle armuline ja äratagu ta viimsel päeval.
 Issand andku talle igavene rahu ja igavene valgus paistku talle.
- K Aamen.**